

Riksdagens protokoll

2009/10:83

Fredagen den 5 mars

Kl. 9.00 – 11.14

Protokoll
2009/10:83

1 § Svar på interpellation 2009/10:257 om bankernas bonussystem

*Svar på
interpellationer*

Anf. 1 Statsrådet MATS ODELL (kd):

Fru talman! Bosse Ringholm har frågat mig om jag är beredd att ge Finansinspektionen i uppdrag att skärpa det nu gällande regelverket för bonusar och se över om stabilitetsavgiften kan användas till att begränsa bonusar i banker.

Regeringen har sedan finanskrisen blossade upp arbetat målmedvetet för att bankerna ska ta bort ersättningssystem som leder till osunt risktagande. Vi har också uppmanat bankerna att begränsa storleken på bonusutbetalningarna i krisens kölvatten. Två tydliga bevis på att regeringens agerande och den allmänna opinionen har haft effekt är det bonusstopp och den bonussänkning som storbankerna Swedbank och SEB nyligen annonserade.

Sedan årsskiftet gäller i Sverige ett nytt, tufft regelverk för bankernas ersättningssystem, baserat på de internationella överenskommelser i Europeiska unionen och G20 som regeringen var med om att förhandla fram under hösten. Regleringen syftar till att motverka överdrivet risktagande och därigenom undvika att bonusar i framtiden blir ett hot mot den finansiella stabiliteten.

Det är viktigt att understryka att det nya regelverket bygger på internationella principer som Sverige och andra länder i olika forum utfäst sig att följa. Genom att regelverket genomförts som föreskrifter som kompletterats med allmänna råd av Finansinspektionen är samtliga banker och finansinstitut med säte i Sverige skyldiga att följa dem. Finansinspektionen kommer att bedriva en aktiv tillsyn av bankernas ersättningsprinciper och noga följa vilka åtgärder de vidtar med anledning av den nya regleringen. En rapport avseende deras iakttagelser ska vara regeringen tillhanda senast den 1 oktober 2010.

Jag förutsätter att samtliga banker och finansinstitut rättar sig efter det nya, tuffa regelverket. Finansinspektionen har kraftfulla möjligheter att ingripa mot de banker som inte följer de nya reglerna. Skulle det ändå bli nödvändigt kommer regeringen att vidta ytterligare åtgärder, där en risk-differentierad stabilitetsavgift skulle kunna vara ett tänkbart alternativ.

Låt mig slutligen kommentera Nordea, där svenska staten äger 19,8 procent av aktierna. Redan i fjol lade staten fram ett eget förslag till ersättningsprinciper för ledande befattningshavare, i syfte att stoppa rörliga ersättningar till högsta ledningen i banken. Staten har därefter i dialog

med styrelsen och andra storägare utan framgång försökt vinna stöd för sin linje. Inför årets stämma lägger staten därför åter fram ett eget förslag till ersättningsprinciper som innebär att ledande befattningshavare i Nordea inte ska ha rätt till rörlig ersättning. Jag är övertygad om att det finns många småsparare som på den kommande bolagsstämman kommer att stödja vårt förslag. Min och regeringens ambition är att staten som ägare även framgent ska verka för att ledande befattningshavare i Nordea inte ska ha rätt till rörlig ersättning. Det är viktigt för regeringen att staten sopar framför egen dörr när vi kräver största möjliga återhållsamhet av andra.

Anf. 2 BOSSE RINGHOLM (s):

Fru talman! Statsrådet Mats Odell säger i svaret på min interpellation att han är beredd att överväga ytterligare åtgärder när det gäller bonusarna i bank- och finansvärlden och att han är beredd att överväga en risk-differentierad stabilitetsavgift, som är ett alternativ som har förts fram i debatten.

Jag tackar för svaret. Jag måste säga, Mats Odell, att det för en gångs skull var ett svar där det fanns ett innehåll. Jag kommer naturligtvis noga att följa upp om detta svar också leder till någon form av handling och åtgärd från regeringens och Mats Odells sida.

För några dagar sedan skrev Svenska Dagbladet: Bonusgasen i botten.

Resultatet har ingen betydelse. Storbankerna höjer bonusen ändå.

Det är klart att det är illavarslande att det är så. Trots att vi har haft en debatt under mycket lång tid om överdrivna bonusersättningar i banker och i finansinstitut men också i övriga bolag verkar det som att det har haft mycket liten inverkan på bankernas och andras agerande.

Mats Odell säger i sitt svar att regeringen har följt de internationella riktlinjer som har tagits fram av G20-gruppen och EU och andra. Tyvärr är väl det internationella riktlinjer som inte är särskilt verkningfulla.

Vi minns alla det mycket märkliga uttalande som statsminister Fredrik Reinfeldt gjorde i höstas, efter G20-mötet i Pittsburgh i september. Fredrik Reinfeldt sade att bonusbubblan nu sprack.

Ja, det hade varit en förhoppning att så hade varit fallet, men sanningen är den att det inte hände särskilt mycket över huvudet efter det.

Jag kan också se att en stor bank som Nordea i det här läget faktiskt inte har brytt sig om att göra några stora förändringar. Tvärtom har företrädare för Nordea i en artikel nyligen sagt: Det finns ingenting som hindrar oss att i stort sett fortsätta med de system vi har.

Jag inser statsrådet Odells dilemma när det gäller Nordea. Även om staten har ett stort aktieinnehav är staten inte på något vis majoritetsägare, utan det finns andra intressen som driver på och försvarar bonusprocessen i Nordea. Där har statsrådet naturligtvis ett svettigt jobb framför sig när det gäller att kunna övertyga.

Nu säger statsrådet i sitt svar att de svenska bankerna ändå har försökt att göra förändringar efter den debatt som har varit. Men det är väl en liten skön målning. Handelsbanken höjde exempelvis sina bonusar under 2009 med 66 procent. Man kan väl inte säga att den banken har tagit något som helst intryck av den allmänna debatten?

SEB – det är en annan bank som hade ett ganska svagt resultat förra året – har också en bonus på bortåt 800 miljoner kronor. Det är nästan lika stort som resultatet. Och Nordea kommer att betala nästan 3 miljarder kronor i bonusar.

Jag tror nog att Mats Odell måste fundera på det svar som han lämnar på min andra fråga, som jag ändå tycker är positivt, att man är beredd att överväga ytterligare åtgärder och någon form av riskdifferentierad avgift till stabilitetsfonden. Det är en åtgärd som Mats Odell inte bara bör överväga, utan han bör se till att ganska snabbt komma tillbaka till riksdagen, eftersom bankerna uppenbarligen inte bryr sig om signalerna från regeringen på området.

Anf. 3 Statsrådet MATS ODELL (kd):

Fru talman! När man tittar på vilka möjligheter vi har i Sverige att vidta åtgärder som ligger vid sidan av internationella överenskommelser finner man att det kanske inte är någon riktigt bra idé. I en alltmer globaliserad finansmarknad är det ju åtgärder som har global eller åtminstone europeisk verkan som blir effektiva.

Om vi ska vidta nya åtgärder måste vi därför titta på om de ligger inom och bygger på de överenskommelser som vi har slutit på internationell nivå.

Jag tror att det vi nu måste göra är att avvakta och se vad som sker på det här området. Vi vet att bankerna nu håller på att implementera det nya regelverket. Men – och där håller jag helt och hållet med Bosse Ringholm – skulle vi finna att det finns banker som inte följer det här regelverket, som nu är fastlagt och som nu implementeras och som ska rapporteras tillbaka till Finansinspektionen, eller på annat sätt betalar ut bonusar som inte kan anses vara förenliga med en sund riskhantering får vi naturligtvis anledning att överväga om vi måste vidta ytterligare åtgärder.

Jag menar att regelverket är solklart, och jag förväntar mig att alla banker följer det.

Men om det blir nödvändigt finns möjligheten att införa en riskdifferentierad stabilitetsavgift. Vi har sagt att den ska vara riskdifferentierad från 2011. Det är en målsättning som regeringen slår fast och som finns. Vi förbereder detta.

Man kan fråga sig om det finns andra alternativ. Det finns de som diskuterar en bonusskatt till exempel. Är det ett bra alternativ?

Vi har inte tagit ställning till om en bonusskatt kan vara effektiv för att förhindra utbetalningar av bonusar som bidrar till osunt risktagande. Men man kan nog lugnt säga att erfarenheter från andra länder inte är entydigt positiva. Personligen är jag skeptisk till att följa det spåret, men regeringen har inte uteslutit någon sådan åtgärd.

Vad det finns för andra alternativ kan man alltid fundera på. Vi har, som sagt, siktat in oss på att stabilitetsavgiften ska vara riskbaserad från 2011. Det innebär en högre avgift för banker som har ett högre risktagande och som därmed löper större risk för att åsamka skattebetalarna stora kostnader.

I den mån det finns bonusar som bidrar till ett sådant risktagande ska stabilitetsavgiften självfallet fånga upp det. Men exakt hur en riskbaserad stabilitetsavgift ska utformas kommer regeringen att utreda under året.

När det gäller Nordea tycker jag ändå att det är angeläget att säga att av de 2,8 miljarder som har avsatts för rörliga ersättningar handlar ungefär 600 miljoner om Sverige. Resten är verksamheter som bedrivs i Luxemburg, London, Helsingfors, Köpenhamn, Oslo och så vidare. Det gör inte saken bättre.

Det som beslutas på stämmorna handlar uteslutande om ledningsgruppen, om dem som tar de strategiska besluten om risktagande i banken. Trots att stämman röstade ned det har ledningsgruppen självmant avstått från varje form av bonus både under förra året och under detta år. Regeringen lägger, som sagt, fram ett eget förslag om att stämman ska besluta om att sådan bonus inte heller ska utgå i framtiden.

Anf. 4 BOSSE RINGHOLM (s):

Fru talman! Det är bra att Mats Odell håller dörren öppen för fortsatta insatser mot bankernas excesser när det gäller bonusar och andra finansinstituts agerande. Men jag är inte lika säker på att Mats Odell vill visa den handlingskraft som skulle behövas.

Det regelverk som nu har trätt i kraft och som Mats Odell hänvisar till, är det så särskilt starkt? Är det inte bara ett regelverk som i huvudsak skjuter upp bonusutbetalningarna över tiden? Det ändrar inte volymen eller inriktningen. Det är bara ett uppskov, strängt taget.

Det är inte bara jag som påstår det. Jag kan hänvisa till Mats Odells egen, om jag säger så, bank, där staten har ett stort inflytande trots allt. Nordeas företrädare, både styrelseordförande och vd, säger i en debattartikel den 28 januari i Dagens Nyheter att "det finns inte någonting som begränsar vare sig bonusnivåer eller lönenivåer i regelverken".

Man inför ett sådant nytt regelverk och den största banken tycker att det inte finns något som hindrar dem att fortsätta det bonusregn de har hållit på med sedan ganska länge. Det är precis som Mats Odell säger. Det spelar ingen roll om det sker i Sverige eller någon annanstans. Det är lika illa var det än sker. Men Nordeas representanter har uppenbarligen inte uppfattat det nya regelverket som särskilt besvärande eller hämmande eller som att det på något vis förhindrar att de kan fortsätta den process de har haft sedan länge att ha mycket stora bonusutdelningar.

Jag inser att det finns kommunicerande kärn mellan bonus och lönenivåer. Det är inte så enkelt att bara klippa av den ena strängen och tro att den andra inte förändrar sig på något vis. Det handlar om hela processen, att man inom framför allt finansvärlden och bankerna har ersättningsnivåer i sin helhet, både löner, bonus och andra typer av ersättningar, som är vida större än i många andra branscher.

Jag ger inte så mycket för det argument som ofta används om svenska bankföreträdare att det skulle vara så stor internationell konkurrens att de främsta bankföreträdarna skulle fly landet om de inte fick de våldsamma bonusar som de har fått under senare år. De kommer uppenbarligen att få dem även i år och framöver om Mats Odell inte gör mer i fortsättningen.

Jag tror att konkurrensargumentet är överdrivet. Jag har inte sett någon sådan flykt. Jag tror inte heller att det kommer att bli fallet i fortsättningen.

Nu säger Mats Odell att man överväger idén som har förts fram att man kan ha någon form av differentierad avgift som hänger ihop med just hur mycket bonus man är beredd att betala ut från bankernas sida.

Jag skulle vilja höra mer om vad det övervägandet går ut på, om det kan komma något förslag under våren eller om Mats Odell vill vänta så att han låter en ny, socialdemokratisk regering efter höstens val lägga fram förslaget.

Det är ett alternativ som kanske framför allt garanterar att det är lite mer kraft i förslaget. Uppenbarligen förhindrar det nuvarande regelverket inte tillräckligt att bankerna fortsätter att betala ut. De är tondöva, som det har sagts i debatten. Många bankledning och bankdirektörer fortsätter med sitt bonusagerande trots den oerhört intensiva debatten.

Anf. 5 Statsrådet MATS ODELL (kd):

Fru talman! För att börja i den senare ändan har vi sagt att en riskdifferentierad avgift ska kunna gälla från 2011. Exakt när ett sådant förslag kan levereras kan jag inte svara på i dag. Det är också ett antal dimensioner av det här som behöver utredas. Vad ska ingå? Vad är det som konstituerar riskbeteende i de här sammanhangen? Det är något som vi nu arbetar med. När det finns färdigt att presentera kan jag inte svara på i dag.

Jag tror ändå att det mest slagkraftiga i den reglering som vi nu har infört och som Finansinspektionen har implementerat just är att det bygger på vad som har överenskommit på internationell nivå. Jag tror att det är viktigt att vi håller fast vid den principen.

Man kan fundera på införandet av regleringar på det här området. Regeringen har faktiskt genomfört den första verkliga regleringen av ersättningsystemen i finanssektorn någonsin. Bosse Ringholm i all ära, men han har varit finansminister. Han har suttit i socialdemokratiska regeringar och haft viktiga uppdrag. Såvitt jag känner till har den socialdemokratiska regeringen inte ens försökt att genomföra något som är i närheten av detta, trots att det finns exempel på att det förekom ännu större bonusutbetalningar så sent som under den senaste socialdemokratiska mandatperioden.

Vår samlade uppfattning i regeringen är att det är absolut nödvändigt att åstadkomma ett definitivt stopp för den bonuskultur som har premierat – där tror jag vi är helt överens – ett osunt risktagande. Det är också bakgrunden till att regeringen har varit pådrivande inom både Europeiska unionen och G20 för att få på plats en skarp och effektiv reglering. Den signalen tror jag är alldeles glasklar.

Anf. 6 BOSSE RINGHOLM (s):

Fru talman! Det är väl bra att Mats Odell och jag är överens om att vi bör göra insatser för att stoppa den enorma utveckling som har skett när det gäller bonusar i bankvärlden och finansvärlden under senare tid. Men frågan är om det regelverk som nu har beslutats om och som ska genomföras verkligen förhindrar det hela.

Jag kan tvivla på det. Jag blir ännu mer tvivlande när Nordeas främsta representanter själva säger att det inte finns någonting i regelverket som gör att de tvingas begränsa sig när det gäller bonusnivåer eller lönenivåer. Om företrädarna för den största banken själva dömer ut regelverket och säger att det är som förut har regelverket från början fallit.

Man ser på utdelningar, inte bara från Nordea utan också från Handelsbanken och SEB för 2009 att det inte på något vis har begränsat deras utdelningar. Det fortsätter som om ingenting har hänt. Därför tror jag att Mats Odell måste snabba på. Det räcker inte med att försöka genomföra något internationellt regelverk som uppenbarligen inte är tillräckligt effektivt. Man måste ta ett steg till.

Jag är ändå glad över att Mats Odell vill titta på idén om någon form av koppling mellan bonusnivåerna och de avgifter som man kan tänka sig i fortsättningen. Man ska naturligtvis vara öppen för vilken teknik som kan användas, men det är helt klart att det behöver göras mer. Att vänta till 2011 är väl, Mats Odell, att vänta så länge att det kanske blir någon annan än Mats Odell som får lägga fram det förslaget i en ny regering.

Anf. 7 Statsrådet MATS ODELL (kd):

Fru talman! Jag tycker ändå att vi ska komma ihåg att regeringen har varit väldigt pådrivande i den debatt som har förts, och det regelverk som har satts på plats, inte bara i Sverige utan också inom hela Europeiska unionen och på G20-nivå, är ett kraftfullt regelverk. Vi ser också att den allmänna opinionen påverkar bankerna. Swedbank har infört ett totalt bonusstopp, vilket kan tyckas vara naturligt med tanke på den bankens situation. Samma sak gäller SEB där man har sänkt ordentligt.

Staten kommer självklart att fortsätta agera på det här området. Vi kommer att utnyttja vår rösträtt. Vi kommer att fortsätta tala om de här frågorna. Den varumärkesvård som jag tror är angelägen för alla företag, oberoende av i vilken bransch de finns, men kanske framför allt i en sådan förtroendebransch som den finansiella sektorn, kommer att innebära att de tänker både en och två gånger på hur de vårdar sitt varumärke. Kunderna har faktiskt också möjlighet att rösta med fötterna, och det är någonting som jag tror att man väger in i hur man ska hantera de här frågorna framöver.

Överläggningen var härmed avslutad.

2 § Svar på interpellation 2009/10:261 om JO-anmälningar om Försäkringskassan

Anf. 8 Statsrådet CRISTINA HUSMARK PEHRSSON (m):

Fru talman! Veronica Palm har ställt frågor till mig om JO-anmälningar mot Försäkringskassan och har frågat mig vilka åtgärder jag vidtar för att stoppa utvecklingen här och nu och hur jag kan garantera att dessa felaktigheter inte upprepas.

Ett väl fungerande trygghetssystem bygger på att de som är berättigade till en ersättning får sin utbetalning inom rimlig tid. Regeringen har därför gett Försäkringskassan i uppdrag att ta fram ett serviceåtagande för vissa socialförsäkringsförmåner. I dessa serviceåtaganden ska Försäkringskassan tydligt ange vilka handläggningstider den försäkrade kan förvänta sig.

Det ökade antalet JO-anmälningar är bekymmersamt. Även om antalet är få i jämförelse med de miljontals beslut som Försäkringskassan fattar årligen är anmälningarna givetvis ett problem som vi inte ska bortse från. Många av det senaste årets anmälningar gäller fortsatta problem med långa handläggningstider och svårigheter för kunder att komma i kontakt med Försäkringskassans personal. Även myndighetens omprövningsverksamhet har varit behäftad med problem med långa handläggningstider, vilket JO också har uppmärksammat. Nämnda problem är väl kända för Försäkringskassan som under det gångna året har vidtagit flera åtgärder för att komma till rätta med problemen. Ambitiösa mål för service och bemötande har lett till förbättringar vad gäller tillgängligheten för kunderna. Jag kan konstatera att väntetiderna i kundcenter har blivit betydligt kortare under 2009.

Den som har rätt till ersättning från Försäkringskassan ska givetvis kunna känna sig trygg med att få sina pengar i tid. Jag har försäkrat mig om att Försäkringskassan arbetar för att upprätthålla rimliga handläggningstider. För sjukpenning är till exempel myndighetens mål att det ska ta högst 30 dagar att handlägga ett ärende från det att alla uppgifter har kommit in till Försäkringskassan. Detta lyckades myndigheten med i 88 procent av alla fall under 2009. Även om det är en bit kvar har en klar förbättring skett vad gäller handläggningstiderna. År 2005 fick 71 procent sin sjukpenning utbetald inom 30 dagar. Det krävs dock ytterligare insatser för att myndigheten ska nå sina mål avseende handläggningstider.

Regeringen har från och med 2010 permanent tillfört Försäkringskassan 600 miljoner kronor så att myndigheten får goda förutsättningar att leva upp till kraven på god service till medborgarna samt till en rättssäker och effektiv verksamhet som håller hög kvalitet.

Jag kommer självklart också i fortsättningen att följa hur Försäkringskassan säkerställer att den försäkrade får rätt ersättning i tid. Mot bakgrund av det som nu har redovisats anser jag att det för tillfället inte finns skäl för mig att vidta ytterligare åtgärder.

Anf. 9 VERONICA PALM (s):

Fru talman! Jag vill be om ursäkt för att jag är väldigt förkyld så jag kommer inte att ta statsrådet i hand efter debatten, som vi brukar göra. Jag tycker att det är en fin gest annars.

Bakgrunden till den här debatten är att antalet JO-anmälningar 2009 var 76 stycken och bara i januari 2010 är det 14 anmälningar. Bakgrunden till det är ju att det är tufft på Försäkringskassan. Det har varit en tuff period med en budget som har åkt upp och ned – vi har kallat det för jojobudget tidigare – och med en hel del nya uppdrag. Det är inte bara sjukförsäkringen utan även en tandvårdsförsäkring, ett vårdnadsbidrag, en jämställdhetsbonus och en hel del nya tilläggsuppdrag som lagts på Försäkringskassan samtidigt som man har varit inne i en omorganisation.

JO-anmälningarna uppmärksammades redan förra året. Jag har roat mig med att läsa protokollen från förra årets KU-förhör med statsrådet Husmark Pehrsson: Som minister har jag ansvar för att ge Försäkringskassan och myndigheten förutsättningar för att de ska kunna bedriva verksamheten på ett bra och riktigt sätt. Jag bedömer också att jag gett dessa förutsättningar för att bedriva verksamheten.

Jag tror nog att det var en missbedömning.

För ett år sedan hade vi också en diskussion om ”kris i kassan”, som man kallade det i tabloidtidningarna när människor fick vänta i månader för att få sina rättmätiga utbetalningar. Det som då blev socialförsäkringsministerns svar till de försäkrade som väntade på ersättningen de hade rätt till var ett serviceåtagande.

Jag har också roat mig med att läsa detta serviceåtagande. Det finns på Försäkringskassans hemsida. Det är vad det är. Det finns en sida på Försäkringskassans hemsida som beskriver när utbetalningar ska ske. Det står att om du har rätt till bostadstillägg kan du få det inom, och sedan anges en viss tid. Men det finns ingen individuell bedömning, ingen individuell kontakt i det här serviceåtagandet. Det är en beskrivning av Försäkringskassans uppgifter.

I 5 av det 50-tal försäkringsslag som Försäkringskassan har att serva medborgarna med kan man med e-legitimation gå in och få en djupare beskrivning.

Serviceåtagandet blir ju lite som jobb- och utvecklingsgarantin. Man leker med orden. Det är ingen service, lika lite som jobb- och utvecklingsgarantin är en garanti för jobb eller utveckling. I dag finns det mer än hundra tusen människor i jobb- och utvecklingsgarantin. En av fem får en aktiv åtgärd. Resten får passivitet och en ersättning.

Min slutsats måste vara att det här inte duger. Rättssäkerheten och tilliten till försäkringen måste stärkas. Tilliten stärks bäst genom att rättssäkerheten stärks. Då är jag lite nyfiken på om statsrådet har några ytterligare åtgärder, några ytterligare tankar mot bakgrund av att JO-anmälningarna har ökat lavinartat. Hur ska rättssäkerheten i försäkringen ytterligare kunna stärkas?

Anf. 10 ULF NILSSON (fp):

Fru talman! Det är väl känt att vi under ett antal år har diskuterat olika typer av problem med Försäkringskassans service till allmänheten. Jag tror att vi alla har varit upprörda över bland annat de JO-rapporter som har kommit tidigare och som har visat just att människor har fått vänta orimligt länge på handläggning och beslut.

Samtidigt och just därför har alliansen både i utskottet och i regeringen med kraft agerat för att ändra den här utvecklingen. Människor ska kunna lita på de myndigheter som har hand om våra socialförsäkringar i Sverige. Jag känner verkligen mycket för de människor som på olika sätt har behandlats illa i de här sammanhangen.

Regeringen har verkligen inte tvekat att vidta åtgärder här. De tre saker jag framför allt tänker på är dels att riksdagen på regeringens förslag har beslutat om resursförstärkningar till Försäkringskassan, dels att vi har beslutat att inrätta en ny tillsynsmyndighet, Inspektionen för socialförsäkringen, och dels att vi har beslutat att Försäkringskassan ska utarbeta ett serviceåtagande.

I sitt inlägg avfärdade Veronica Palm detta serviceåtagande som ointressant. Jag tycker att det är väldigt viktigt att vi – jag tror nästan för första gången i myndigheternas historia i Sverige – har en så tydlig beskrivning av vad myndigheten är skyldig att göra och när medborgaren har anledning att påpeka att hon har blivit felaktigt behandlad. Det står

tydligt hur snabbt man ska få kontakt, vilken rätt man har att tala med handläggare och så vidare.

Det räcker naturligtvis inte att det står på en hemsida, utan man ska leva upp till det också. Det är väldigt viktigt att medborgarna vet vilka rättigheter de har. Man kan säga att vi har många bra myndigheter i Sverige, men vi har inte varit så duktiga genom åren på att informera om vilka rättigheter medborgarna har. Därför tycker jag att det här är ett bra första steg.

När vi har en så här viktig debatt tycker jag att det är synd att man glömmer vissa saker. Veronica Palm glömde bland annat att nämna att utvecklingen har gått åt rätt håll och att statistiken när det gäller tider innan det fattas beslut och innan utbetalning kommer är bättre nu, att det är fler fall som avgörs inom den stadgade tiden än vad det var till exempel före regeringsskiftet 2006. Det är alltså inte bra med Försäkringskassans service än, men det är bättre nu än vad det var för fyra år sedan. Det ska vi inte glömma bort att nämna.

En annan sak: Interpellationen handlar om anmälningar. Anmälningar kan vara välgrundade eller mindre välgrundade – det vet man inte. Där emot har JO gjort ett antal genomgångar, och politiska genomgångar, och jag var med på de dragningsarna. En sak som JO sade väldigt tydligt var att de brister som Försäkringskassan visar inte har någonting med regeringens olika typer av reformer av socialförsäkringen att göra, därför att en myndighet ska kunna klara av att lagar och bestämmelser ändras.

Ändå halkade Veronica Palm in i detta, som jag vet att oppositionen har gjort flera gånger, där man blandar ihop de politiska besluten med svårigheterna på Försäkringskassan. De svårigheterna började ju något år före regeringsskiftet.

Avslutningsvis hade det varit intressant att i den här diskussionen höra inte bara kritik utan också vilka förslag Socialdemokraterna har för att raskt förbättra servicegraden på Försäkringskassan.

Anf. 11 GUNNAR AXÉN (m):

Fru talman! Jag ber att få tacka statsrådet för det klargörande svaret på interpellationen. Jag är helt övertygad om att det kan finnas behov av att klarlägga ytterligare en del missförstånd som Veronica Palm har gett uttryck för.

Efter förra valet övertog vi en sjukförsäkring i totalt förfall, efter Socialdemokraternas vanstyre av socialförsäkringarna i allmänhet och sjukförsäkringen i synnerhet. Det hade kommit att bli på det sättet, som det tidigare socialdemokratiska statsrådet Anna Hedborg uttryckte det, att sjukförsäkringen var en parkeringsplats för problem som den inte var avsedd för. Med det menades att den hade blivit en alternativ arbetslöshetsförsäkring eller en försäkring som fångade upp problem som den inte var tänkt att vara till för.

I kombination med detta hade vi inga tidiga aktiva rehabiliteringsåtgärder i sjukskrivningsprocessen, utan människor gick in i en lång passiv väntan utan att få den vård och den rehabilitering som man skulle ha haft behov av. Efter en lång passiv väntan utan rehabiliteringsinsatser fördes man över i förtidspension och permanent utanförskap. Socialdemokraterna förtidspensionerade 140 personer om dagen under sin tid vid makten – i stället för att ge dessa människor den vård, den hjälp och den rehabilite-

ring som de skulle ha haft behov av, som skulle ha kunnat hjälpa dem tillbaka till arbetslivet.

Det var så situationen såg ut för tre och ett halvt år sedan.

Nu har vi ändrat på detta. Nu har vi ersatt den gamla passiva sjukskrivningspolitiken med tidiga aktiva rehabiliteringsinsatser. Det är inte bara själva innehållet i sjukförsäkringen som vi har ändrat. Vi har också tagit itu med en del andra problem som Socialdemokraterna lämnade efter sig.

När man drog i gång den stora omorganisationen av Försäkringskassan under den socialdemokratiska regeringens tid missade man nämligen någonting högst väsentligt, och det var att införa någon form av kontrollmyndighet över socialförsäkringarna och Försäkringskassan.

Det här har vi nu också rättat till. Sedan förra året har vi Inspektionen för socialförsäkringen, som är till för att granska Försäkringskassan och hur socialförsäkringarna fungerar för att de ska fungera på ett effektivt och rättssäkert sätt.

Jag skulle vilja, precis som Ulf Nilsson tidigare efterlyste från talarstolen, höra inte bara vad som är Socialdemokraternas förslag utan också vad som är oppositionens alternativ. Det har så här långt varit väldigt otydligt. Om man säger sig vilja gå till val för att bilda en gemensam regering behöver man också leverera gemensamma besked om vad det är man vill åstadkomma om man skulle få väljarnas förtroende. Här har oppositionen fortfarande en lång rad svar att leverera på de frågor som ställts om vad som är det rödgröna alternativet.

Vad vill de rödgröna partierna göra om de får väljarnas förtroende? Försök reda ut de frågetecknen och komma med svar på frågorna så att medborgarna och väljarna vet vad de kan förvänta sig av en rödgrön regering. Just nu är allting väldigt oklart.

Anf. 12 KURT KVARNSTRÖM (s):

Fru talman! Jag begärde ordet eftersom jag var här för debatt i ett annat ärende. Det här är ett angeläget område. Jag tror att de två föregående talarna lite har missförstått vad dagens interpellationsdebatt handlar om. Jag hade inte tänkt gå upp här och ha någon allmänpolitisk debatt om sjukförsäkringen, för det är inte det den här interpellationen handlar om.

Det handlar mer om den oro som människor känner och ger uttryck för genom att JO-anmäla hanteringen av den försäkring vi har. Min oro är att människor upplever en större oro i de här sammanhangen och att vi därför har ett ökat antal anmälningar till JO. Det är det interpellationsdebatten egentligen borde handla om.

Ulf Nilsson säger att vi inte gjorde någonting förut. Jo, vi införde någonting som hette 3-30-90, som jag tror att Ulf Nilsson mycket väl känner till. Det innehöll en rätt för den enskilde att inom 90 dagar få det som vi pratar mycket om i dag, det vill säga stöd för sin rehabilitering. Det har ni tagit bort. Ni har tagit bort stödet för den enskilde, rätten att få det stöd som vi pratar om. Jag tycker att det är beklagligt att man har gått den vägen.

Det var en av de väldigt viktiga saker som vi införde redan 2003. Försäkringskassan hade också på den tiden svårt att leva upp till det – jag är mycket väl medveten om det. Men den regeln var väldigt viktig och är det också fortsättningsvis. Det är en punkt som vi tänker fortsätta att

driva väldigt hårt. Den enskilde måste ha en rättighet att hantera sin situation när det gäller sjukförsäkringsfrågorna. Det är ett uttryck som jag tycker visar sig i det ökade antalet JO-anmälningar.

Jag vill också lyfta upp en annan dimension, som kanske inte kommer fram så mycket än så länge men som jag tror är på väg fram. Det gäller förändringen av förtroendemannamedverkan när det gäller sjukförsäkringen.

Ni har ju valt att ta bort de förtroendevalda i Försäkringskassans styrelser runt om i landet men också i Socialförsäkringsnämnderna. I mina kontakter med LO-TCO Rättsskydd har jag fått veta att man är bekymrad över utvecklingen nu, där väldigt många människor känner sig utelämnade och inte känner någon möjlighet att påverka.

Jag tror att vi kommer att få se ökad osäkerhet när det gäller tillämpningen av de regler ni har infört. Jag skulle gärna vilja ha en kommentar till det. Hur har regeringen hittills fångat upp den förändring som man har genomfört, som många upplever som osäker och besvärlig? Man kommer i kläm och tycker inte att man får sin rätt prövad. Jag tror att ett antal av de JO-anmälningar som vi får har sin grund i att man känner sig väldigt utelämnad i de regelförändringar som man har genomfört.

Anf. 13 Statsrådet CRISTINA HUSMARK PEHRSSON (m):

Fru talman! Jag tänker också uppehålla mig vid överklaganden, ändrade beslut och JO-anmälningar. Det finns mycket annat att diskutera på området som vi säkert kan återkomma till.

Jag ska läsa upp några siffror, även om de kanske är svåra att ta till sig. Jag ska göra det så sakta jag kan, så att vi ändå ser vad som faktiskt händer när det gäller överklaganden och JO-anmälningar.

Försäkringskassan fattar i dag 7,2 miljoner beslut. Det är färre nu än det har varit tidigare. Det har varit många miljoner fler beslut tidigare år. 2 promille av de totala besluten ändras av Försäkringskassan själv vid överklagande.

Av anmälningarna till länsrätten 2009 ändrades 0,3 promille av det totala antalet beslut. Till JO anmäldes 2009 ett av 9 000 beslut från Försäkringskassan, och kritik mot Försäkringskassan kom i ett fall på 100 000.

Detta är naturligtvis ändå inte bra. Jag säger det inte som en ursäkt eller för att vi ska bortse från dessa fall, även om det handlar om 0,3 promille. Självklart finns det bakom varje anmälan till JO eller länsrätten en människa som känner att han inte har blivit tillräckligt väl omhändertagen, inte tillräckligt väl bemött, inte fått sin ersättning i tid eller som på annat sätt vill framföra sitt klagomål. Inte på något sätt bortser jag från de anmälningar som är gjorda. Min kraft kommer självklart att åtgå till att försöka minska överklagandena och anmälningarna än mer, men jag vill ändå ställa dem i proportion till det totala antalet ärenden.

När Veronica Palm talar om den ”lavinartade” ökningen av överklaganden kan jag säga att i antalet överklaganden till länsrätten mellan 2007 och 2009 är skillnaden 143. Jag vill också påminna om Försäkringskassans totala antal beslut: 7,2 miljoner.

Det finns överklagandemöjligheter. Vi ska vara glada och stolta över att vi har den möjligheten i vårt land och att den också används av människor som känner sig förfördelade eller orättvist behandlade. Vi har den inom Hälso- och sjukvårdens ansvarsnämnd. Vi ser också en tendens att människor i dag använder denna möjlighet på ett helt annat sätt än tidigare. Man är inte rädd för överheten. Man kämpar för sin sak och sin rättvisa på ett helt annat sätt än man har gjort tidigare. Denna tendens ser vi i hela Sverige.

Vi ska självklart fortsätta arbeta för att antalet överklaganden ska bli så litet som möjligt.

När det gäller handläggningstider vet jag inte om Veronica Palm och Kurt Kvarnström har läst Försäkringskassans årsredovisning. Där står på s. 12: "Ett mycket glädjande resultat ur ett kundperspektiv är att handläggningstiderna har utvecklats positivt". Orsaker till de tidigare svaga resultaten "kan vara att det har tagit tid för de nyrekryterade medarbetarna att nå tillräcklig kapacitet".

Min ambition är att fortsatt se till att antalet överklaganden och JO-anmälningar ska bli så litet som möjligt, men vi ska också vara ärliga och sätta detta i proportion till de 7,2 miljoner beslut som Försäkringskassans personal fattar.

Anf. 14 VERONICA PALM (s):

Fru talman! Jag sade tidigare att jag är orolig för rättssäkerheten och vad upplevelsen av brist på rättssäkerhet gör med tilliten till sjukförsäkringen hos de försäkrade, alltså alla medborgare. Jag vill bara ge en bild av den känsla som finns i befolkningen de senaste åren.

LO kom med en rapport för något år sedan om tilliten till och synen på sjukförsäkringen. Den gjordes bland både LO-, TCO- och Sacomedlemmar och ett genomsnitt av hela befolkningen. Den handlar inte bara om LO-medlemmar. Rapporten säger att sex av tio tillfrågade tror att man ekonomiskt inte kommer att klara långvarig sjukdom. Där är det ingen skillnad mellan LO-, TCO- och Sacomedlemmar. Varannan av de tillfrågade tror att man kommer att få trygghet i stöd och rehabilitering tillbaka till arbetet om man råkar ut för en olycka.

Varannan tillfrågad saknar också förtroende för att Försäkringskassan kommer att göra en riktig behandling av ens sjukskrivningsansökan när den kommer in. Det är alltså friska, arbetande människor som inte litar på att den försäkring de varit med och betalat till genom avstått löneutrymme under hela sitt yrkesliv också finns där om de skulle behöva den och råkar ut för en olycka eller en sjukdom. Det oroar mig.

Jag vill ha en trygg sjukförsäkring både för dem som är sjuka och för alla andra, också för alla oss som har turen att vara friska. När tilliten raseras skapas det grogrund för privata tilläggsförsäkringar och privata lösningar, och det är jag orolig för. All internationell och historisk jämförelse visar att generella, allomfattande välfärdsförsäkringar med bred riskspridning och solidarisk finansiering är det bästa sättet att både utjämna klyftor och lyfta sjuka och fattiga människor ur fattigdom. Men det är också det bästa sättet att driva tillväxt och upprätthålla en arbetslinje värd namnet.

Helt riktigt ska, som ministern säger, JO-anmälningarna ställas i proportion, och de kan helt riktigt, som Gunnar Axén säger, ibland ha och ibland inte ha grund. Men oavsett detta är de en indikator på brister i rättssäkerheten och brister i tilliten till försäkringen. Detta i sig underminerar tilliten, vilket också underminerar försäkringen. Där är min största oro.

När man pratar om sjukförsäkring handlar det ofta om ersättningar, men min största oro är bristen på tillit – att de försäkringar som nu har skett och den brist på tillit som människor känner underminerar hela den generella välfärden. Det är jag djupt orolig för.

Då blir min fråga till statsrådet: Anser statsrådet precis som jag att det faktum att rättssäkerheten och tilliten riskerar att skadas också är något som skadar den generella och allomfattande sjukförsäkringen?

Anf. 15 ULF NILSSON (fp):

Fru talman! Diskussionen handlar här om hur vi kan få myndigheterna att tillgodose medborgarnas rättigheter bättre. Det är klart att det är en viktig uppgift för oss som folkvalda att i alla sammanhang stå på medborgarens sida och se till att han eller hon får sina rättigheter tillgodosedda. Jag tycker att alliansen med arbetet för att förbättra Försäkringskassan har tillgodosett de rättigheterna. Det var därför vi inrättade en inspektion över socialförsäkringarna och det var därför Försäkringskassan fick uppdraget om ett serviceåtagande.

Det är en annan sak som jag tycker är rätt viktig. I Sverige är myndigheterna sedan gammalt snabba med att lägga på extraavgifter om en människa betalar en räkning lite för sent. Däremot har vi ingen tradition av att myndigheterna får kompensera medborgarna. Jag tycker att det är viktigt och vi från Folkpartiet har flera gånger fört fram att bland annat Försäkringskassan ska kunna betala straffavgifter när man är för sen i sin handläggning och sina beslut. Därför är det väldigt glädjande att regeringen har tillsatt en utredning som snabbt ska utreda möjligheterna till en omvänd kompensationsavgift. Det exemplet glömde jag nämna. Det finns alltså ett antal exempel på hur vi i alliansen arbetar med att stärka medborgarnas roll i förhållande till myndigheterna och förbättra Försäkringskassans service.

Visserligen är en interpellation en fråga, och det är mycket viktigt att oppositionen ställer frågor till regeringen, men det hade varit intressant att höra vilka förslag ni har. Ni har bara talat om att det inte är bra, och det håller vi med om. Det är inte tillräckligt bra, men det har blivit bättre sedan ni var i regeringsställning, och vi har räknat upp ett antal åtgärder. Något litet exempel på åtgärd för att förbättra servicen som ni tycker att vi har glömt hade varit intressant att höra i den här debatten, fru talman.

Anf. 16 GUNNAR AXÉN (m):

Fru talman! Veronica Palm säger att hon är oroad över en ökad rättsosäkerhet. Man blir väldigt förvånad när man får höra sådant, fru talman, därför att om nu Socialdemokraterna hade brytt sig om rättssäkerheten skulle de väl inte ha lämnat socialförsäkringen så för fåfot att de helt struntade i att inrätta en inspektionsmyndighet som skulle kunna granska effektiviteten och rättssäkerheten i socialförsäkringarna i allmänhet och i sjukförsäkringen i synnerhet när Försäkringskassan omor-

ganiserades. De struntade ju fullständigt i att det behövdes en inspektionsmyndighet som skulle kunna ha fokus just på detta med rättssäkerheten. Vi har nu inrättat en sådan inspektionsmyndighet för att kunna granska, följa upp och stärka rättssäkerheten i socialförsäkringarna. Jag är väldigt förvånad över att Socialdemokraterna helt och hållet negligerade detta när de själva hade makten.

Kurt Kvarnström talar om att vi har avvecklat socialförsäkringsnämnderna. Men det finns ingenting i systemet med regionala socialförsäkringsnämnder som talar för att det skulle ha lett till någon form av ökad rättssäkerhet, tvärtom. Under det gamla socialdemokratiska styret och under den tiden vi hade socialförsäkringsnämnder visade det sig att skillnaden i hur man behandlades av Försäkringskassan var stor över landet. Man kunde vara sjukskriven olika lång tid för en och samma diagnos beroende på var man bodde i landet. Skillnaderna var stora i sjukskrivningstider mellan kvinnor och män. Hur man behandlades berodde på hur den politiska sammansättningen av socialförsäkringsnämnderna såg ut. Det var en rättsosäkerhet. Därför är ett avskaffande av socialförsäkringsnämnderna ett bidrag till att stärka rättssäkerheten och lika-behandlingen av medborgarna.

Anf. 17 KURT KVARNSTRÖM (s):

Fru talman! Det vi vill göra och tänker fortsätta att göra är att öka delaktigheten i försäkringen från de försäkrades sida men också från samhällets sida i större omfattning. Den passningen skulle jag gärna vilja skicka till Gunnar Axén. Han förefaller till en del historielös när det gäller uppföljningen av hur försäkringen fungerat. Det fanns någonting som hette försäkringsdelegationer, som under det första trevande året lämnade inte mindre än 50 förslag till förändringar i hanteringen av våra socialförsäkringar. De uppkom utifrån det lokala engagemanget ute i samhället. De var ingen oviktig del i förhållande till den inspektion som ni nu har infört. Jag vill stryka under att det fanns ett tänk bakom det. Jobbet ute i försäkringsdelegationerna hade inte hunnit komma i gång, utan de avvecklades utan någon som helst analys. Det var det som skedde.

Det vi vill göra är att verkligen öka delaktigheten för att människor inte ska behöva gå ända dit som vi i dag pratar om, ända till en JO-anmälan därför att man känner sig orättvist behandlad på olika sätt. Det är väldigt viktigt att lyfta fram den enskildes rätt i det sammanhanget.

Har de stora skillnaderna som Gunnar Axén pratar om blivit mindre? Det finns inget belägg för det i dagsläget.

Jag ställde också frågor om förändringen av försäkringssystemen när det gäller socialförsäkringsnämnderna. Finns det någon uppföljning som visar att den förändring som ni har genomfört, att man den ena stunden är föredragande och den andra stunden beslutande i de enskilda ärendena, har lett till en större rättssäkerhet? Det här återkommer vi säkert till. Men enligt de uppgifter som jag har i dag från LO-TCO Rättsskydd har rättssäkerheten inte ökat för de här människorna som i dag känner sig väldigt tillplattade beroende på hur de här frågorna hanteras i dagsläget.

Anf. 18 Statsrådet CRISTINA HUSMARK PEHRSSON (m):

Fru talman! Jag kan bara instämma i vad Gunnar Axén sade. Vi höjer lätt på ögonbrynen när vi hör Socialdemokraterna prata om rättssäkerhet. När Försäkringskassan blev en enmyndighet, just som Gunnar Axén nämner, beslutad av denna riksdag 2005 och som inleddes 2005 glömde man bort Riksförsäkringsverket som var en oberoende granskare av denna gigantiskt stora myndighet. Man sade: Det räcker med internkontroll. Men det gör det inte. Därför gjorde vi en utredning och tillsatte inspektionen över socialförsäkringarna. Jag råder och rekommenderar Socialdemokraterna att titta på deras granskningsplan. Där kan man för första gången se att en oberoende myndighet ser över socialförsäkringarna, Försäkringskassans hela verksamhet och alla de pengar som de där har att förvalta. Det hade behövts redan på den tiden.

Veronica Palm inledde med att prata om jojobengar. Ja, det var precis så det var under alla år tidigare. Man fick pengar i budgeten och fick sedan tilläggspengar på våren och tilläggspengar på hösten. Det var helt orimligt för Försäkringskassan att leva efter er typ av budgetering. Därför har vi i stället förstärkt Försäkringskassans budget med en permanent utökning med 600 miljoner kronor.

En annan sak som är väldigt viktig om vi ska återgå till rättssäkerheten och att få sina pengar i tid handlar om att sjukintygen är av god kvalitet. Både Försäkringskassan och Riksrevisionen har anmärkt på kvaliteten på sjukintyg, som det inte längre heter utan medicinskt underlag för bedömning av arbetsförmåga vid sjukdom. Det är ganska stor skillnad på det. Därför har vi nu gett Försäkringskassan, Socialstyrelsen, läkarna och inte minst landstingen 500 miljoner kronor så att vi äntligen får medicinska underlag som följs och som skrivs på rätt och riktigt sätt.

Försäkringskassans årsredovisning, sidan 13, rekommenderar jag igen. Jag hörde interpellanten prata om oro ute hos den friska befolkningen, men hur mår man då om man är sjuk och behöver använda Försäkringskassan? Det står så här: "Kundernas betyg på Försäkringskassan har förbättrats sedan 2008." "Trenden är att resultaten har förbättrats sedan mätningen i våras." De som är sjuka och behöver Försäkringskassan känner att de får en förklaring på ett kompetent sätt när det gäller regler, bemötande och tillgänglighet, även på telefon, så allting går i rätt riktning. Ändå står ni här och försöker skrämja och oroa många människor och tar till enkäter som handlar om vad friska människor tycker. Självklart är tilliten till Försäkringskassan viktig, men för mig är det viktigt att veta att de som behöver Försäkringskassan känner att de blir bemötta på ett riktigt sätt.

Fastnade i sjukförsäkringen, Kurt Kvarnström, det gjorde man när man förtidspensionerades, många gånger mot sin vilja. Man fick 64 procent i ersättning. Det var ett sakligt skäl för uppsägning. Vi kunde tidigare se hur människor under första året fastnade på steg ett av de sju stegen och aldrig kom vidare.

Vad gäller försäkringsdelegationer och socialförsäkringsnämnder fokuserar Kurt Kvarnström på det politiska innehållet i systemet. Vi fokuserar på individen och enskilda människors möjlighet att få rehabilitering och komma tillbaka. Vi bortser från de politiskt styrda organisationerna och systemet. Vi fokuserar på människor.

Anf. 19 VERONICA PALM (s):

Fru talman! Det var en konstig avslutning av ett statsråd som har genomfört några av de mest stelbenta regler som någonsin har funnits i en sjukförsäkring. Man bortser helt från individen och går mer och mer åt en diagnosbaserad försäkring med fasta tidsgränser och en sista dag i försäkringen. Då är det systemen man värnar och inte individen som är inne i dem.

När det gäller tilliten, rättssäkerheten och JO-anmälningarna är det uppenbart att vi har olika syn. Jag vill ha en försäkring som fungerar. Självklart ska det finnas möjlighet att överklaga om det inte blir rätt. Givetvis ska man ha en granskning av en stor myndighet, men det är inte alltid lösningen.

Från högern säger man att alla människor har rätt. Det är bara att gå in på hemsidan och överklaga. Så enkel är dock inte verkligheten för den som har råkat ut för en olycka, för den som är orolig för hur ekonomin ska se ut nästa månad och för den som känner sig lite nervös att gå till sin arbetsgivare och kräva ett arbetsgivarintyg för att kunna gå till Försäkringskassan för att få hela sin ekonomi genomlyst.

Det är inte så det fungerar i verkligheten. Det är en i ordets sämsta mening liberal syn på samhället. Jag är ganska liberal i andra sammanhang, men här tror jag inte att det är så enkelt att en hemsida och rätten att överklaga är det som löser rättssäkerheten. Det måste funka i verkligheten.

Det finns två tydliga alternativ när det gäller sjukförsäkringen. Jag tar gärna en debatt med Gunnar Axén om det vilken dag som helst. Det finns en rödgrön överenskommelse som jag på sex sekunder inte hinner redogöra för men som finns tydlig att läsa på rodgron.se. Välkommen dit och tack för debatten!

Anf. 20 Statsrådet CRISTINA HUSMARK PEHRSSON (m):

Fru talman! Veronica Palm är upprörd över att Försäkringskassan och dess handläggare ibland kommer med felaktiga beslut till människor. Det är beslut som överklagas till JO som riktar kritik mot Försäkringskassan. Människor som känner sig förfördelade av de beslut som medarbetare på Försäkringskassan har fattat överklagar till länsrätten och får rätt. Ett sådant exempel var de gravida kvinnor som överklagade till länsrätten för att de inte fick rätt till sjukpenning av Försäkringskassans handläggare. Det visade sig att de gravida kvinnorna fick rätt till sjukpenning eftersom lagen var så utformad att de hade rätt till ersättning.

Det är många gånger svårt för Försäkringskassans handläggare att alltid göra en rätt och riktig bedömning. Därför ska de ha det stöd och den utbildning och information som krävs för att på så sätt kunna minska behovet av att överklaga.

Veronica Palm talar om rättssäkerheten. Vi håller med. Men varför tog ni då bort Riksförsäkringsverket och en oberoende tillsyn av sjukförsäkringen? Jag vet att Veronica Palm inte kan svara nu, så jag återkommer till den debatten så småningom.

Nu har vi Inspektionen för socialförsäkringen, men ni vill i stället införa regionala medborgarråd. Återigen är det något politikerstyrt. Vi såg vad som hände med socialförsäkringsnämnderna och de övriga politiska organisationerna. Många politiker gjorde ett bra arbete, men många poli-

tiker i nämnder som skulle bestämma över andra människors liv och framtid gjorde inte vad de skulle. Med en ny myndighet som är rättssäker får man lika beslut över hela landet. Samtidigt har vi Inspektionen för socialförsäkringen som måste garantera att människor behandlas lika.

Titta på den enskilda individen och fortsätt inte fokusera på de politiska organisationerna!

Överläggningen var härmed avslutad.

Prot. 2009/10:83

5 mars

Svar på
interpellationer

3 § Svar på interpellationerna 2009/10:201, 202, 203 och 256 om pensionärerna och skatten

Anf. 21 Finansminister ANDERS BORG (m):

Fru talman! Hans Olsson, Laila Bjurling, Kurt Kvarnström och Bosse Ringholm har interPELLERAT i frågor som är ställda mot bakgrund av en internationell jämförelse av beskattningen av pensionärer. Jag väljer att ge ett gemensamt svar på dessa interpellationer.

Det avgörande för pensionärernas ekonomiska situation är att Sverige har en stark ekonomi. Då krävs en politik som är inriktad på att få fler i arbete. Jobbskatteavdraget är här ett betydelsefullt medel för att uppfylla det centrala målet med regeringens ekonomiska politik, nämligen att varaktigt öka sysselsättningen och bryta utanförskapet. Jobbskatteavdraget är därför utformat så att utbytet av att arbeta blir större. Detta gäller oavsett om man är över eller under 65 år.

Jag har vid ett antal tillfällen nämnt att jobbskatteavdrag eller liknande konstruktioner också finns i flera andra länder.

Några av interpellanterna har hänvisat till en rapport som gjorts på uppdrag av PRO. I rapporten anges att Sverige är det enda av de undersökta länderna som konsekvent beskattar pensionärer hårdare än löntagare.

Jämförelsen är missvisande eftersom ingen hänsyn tas till hur de olika ländernas socialförsäkringssystem är finansierade. I de flesta länder betalar arbetstagaren själv in sina socialavgifter, vilket är beaktat i PRO:s beräkningar och innebär att arbetstagarna beskattas högre än pensionärerna i de flesta länderna. I Sverige är det i huvudsak arbetsgivaren som betalar in socialavgifterna. Detta beaktas inte i PRO:s beräkningar, vilket därmed ger arbetstagarna lägre skatt i deras beräkningar.

Skillnaden mellan beskattningen av lön och pension – enligt PRO-rapporten till pensionens fördel i nästan alla länder utom Sverige – består således i att arbetstagarna är ålagda att betala in socialavgifterna i andra länder medan detta sköts av arbetsgivaren i Sverige.

Sverige ska vara ett bra och tryggt land att åldras i. Därför vill jag framhålla att pensionärerna är en prioriterad grupp i regeringens fortsatta arbete. Regeringen har redan sänkt skatten för pensionärer i två steg, sammantaget med 5,5 miljarder kronor, i syfte att förbättra den ekonomiska standarden för pensionärerna.

Anf. 22 HANS OLSSON (s):

Fru talman! Jag tackar för svaret. Finansministern har valt att bunta ihop oss i en klump, och då kan det bli så att man upprepar det andra redan har sagt. Först blev jag lite upprörd över det. Sedan tänkte jag att vi ju vill uppnå något med våra interpellationer, och får ministern höra detta flera gånger när vi kanske fram bättre. Repetition lär ju vara kunskapens moder.

Svaret handlar till stor del om jobbskatteavdraget. Därför tänker jag förbehålla mig rätten att också kommentera jobbskatteavdraget. Det gör jag dock i mitt nästa inlägg. Jag börjar bakifrån med svaret för att ge finansministern möjlighet att svara.

Finansministern underkänner PRO:s rapport. Den är gjord av forskningsassistent Katharina Wesolowski på Institutet för social forskning vid Stockholms universitet. Finansministerns svar kom så sent att jag inte har hunnit kontrollera vad Katharina Wesolowski har för synpunkter på det. Det ska jag göra och återkomma om. Vi ska dock inte fastna i en recension av forskningsrapporten.

Finansministern skriver i svaret att skillnaden i beskattning mellan lön och pension alltid blir till fördel för pensionärerna i rapporten, och därför har rapporten fel. Så var dock inte frågan, utan frågan var: På vilket urval av stater samt på vilka övriga fakta och omständigheter grundar sig finansministerns utsagor att även andra stater än Sverige – nu kommer det, så lyssna noga – har en högre beskattning av pensionärer än av löntagare? Det är frågeställningen, så låt oss inte blanda bort korten.

Min fråga kvarstår. Den har jag inte fått svar på. Vilka andra länder har högre beskattning för pensionärer än för löntagare?

Anf. 23 LAILA BJURLING (s):

Fru talman! Även jag tackar finansministern för svaret även om det inte innehöll några större överraskningar.

De borgerliga ministrarna har ju för vana att säga en sak och göra en annan. När finansministern pratar om att öka sysselsättningen och bryta utanförskapet låter det riktigt bra. Problemet är att han agerar i helt motsatt riktning.

Man kan säkert ha olika uppfattningar om detaljer i PRO:s rapport om rättvisa skatter. Faktum är ändå att det inte finns något annat land bland de 18 undersökta där pensionärer betalar högre skatt än löntagare.

Grunden för den orättvisa pensionärsskatten är ju den borgerliga regeringens jobbskatteavdrag. Före valet 2006 pratade ni moderater om arbetslinjen och att det ska löna sig att arbeta. Svaret på det var ett jobbskatteavdrag.

Före valet hävdade Moderaterna att sysselsättningen skulle öka genom jobbskatteavdraget. Det skriver också finansministern i sitt svar på interpellationerna. Det blev ju inte så.

I en tidigare debatt hade ni ändrat er. Det skulle inte öka sysselsättningen utan det skulle i stället ”öka incitamenten för arbete och därigenom öka arbetsutbudet”.

Det låter lite knepigt, tycker jag. Vad betyder det egentligen?

Jag tolkar det som ett uttryck för Moderaternas människosyn. Ni menar att individen hellre är sjuk eller arbetslös än arbetar om skillnaden mellan lönen och försäkringen är för liten.

Är det så, Anders Borg? Blir de sjuka friskare av lägre skatt? Tycker en arbetslös som får 80 procent av sin gamla lön i ersättning att skillnaden är för liten? De flesta får dessutom inte ens 80 procent. En genomsnittlig Volvoarbetare får drygt halva sin lön i ersättning genom a-kassan. Är det för liten skillnad för att locka fram arbetslusten hos Volvoarbetaren?

Det här handlar ju i första hand om pensionärer. När vi går i pension minskar inkomsten till 60–65 procent av tidigare lön. Är inte den skillnaden tillräckligt stor för att locka den som orkar att jobba lite längre?

Anf. 24 KURT KVARNSTRÖM (s):

Fru talman! Tack, finansministern, för svaret! Jag kan konstatera att jag inte fick något svar på min fråga. Därför repeterar jag den.

Min fråga löd: Avser statsrådet att utifrån vad som har framkommit om beskattning i jämförbara välfärdsstater återföra Sverige till den svenska modellen och arbetslinjen där pension uppfattas som uppskjuten lön och där nettoinkomsten för pensionärer jämfört med nettoinkomsten för löntagare inte snedvrids genom manipulation med skattesystemet?

Den frågan är inte besvarad i det skriftliga svar som jag har fått, men jag hoppas att finansministern i dag kan klargöra detta.

Jag vill vara väldigt tydlig när det gäller vårt alternativ. Vi säger att löner och pensioner ska beskattas lika. Vid ett regeringsskifte kommer vi troligen inte att omedelbart klara av att jämna ut den orättvisa beskattningen. Men vi har satt upp ett tydligt mål, och vi kommer att gå i mål på den här punkten. Det är en viktig princip för oss.

För att möta den situation vi hade inför det här året där vi alla såg att pensionen skulle sänkas föreslog vi en ordentlig sänkning av skatten för pensionärerna. Det var en viktig åtgärd. Vi tycker att det är viktigt att de grupper som konsumerar mycket ska få möjlighet att konsumera också när vi har en nedgång i konjunkturen. Därför tyckte vi att det var viktigt att inför det här året, och sannolikt kommande år, ha en sådan inriktning i politiken när det gäller köpkraften för pensionärer att den inhemska efterfrågan ökar och stimuleras.

Ni har i stället valt att öka jobbskatteavdraget ytterligare, och ni har gjort det med lånade pengar.

Min fråga till finansministern blir: Vad är det som gör att det inte är möjligt att beskatta lön och pension lika?

Anf. 25 BOSSE RINGHOLM (s):

Fru talman! Jag har frågat finansministern om och när den växande klyftan i skatter för pensionärer och löntagare kommer att minska.

Jag har inte fått något svar. Här har vi fyra olika interpellationer som handlar om samma tema. Det är lite märkligt att finansministern väljer att inte ge svar på någon av de fyra interpellationerna. Han svarar på en helt annan fråga, en som inte ens är ställd.

Det är naturligtvis så att finansminister Anders Borg är medveten om att det är en mycket svag punkt för den borgerliga regeringen att ha för-

sämrat för landets pensionärer och skapat en stor klyfta i beskattning mellan löntagare och pensionärer.

Man har krånglat till skattesystemet. Förut fanns det en inkomstskala. Nu har man ett stort antal inkomstskalar beroende på olika typer av avdrag som regeringen har infört – allt för att missgynna pensionärerna.

Om det socialdemokratiska budgetförslaget hade antagits av riksdagen i höstas hade den klyfta som de borgerliga har åstadkommit halverats. Den klyfta som den borgerliga regeringen har ställt till med har varit bortåt 30 miljarder kronor. Anders Borg säger att den borgerliga regeringen har sänkt skatten med 5 miljarder. Vad hjälper det? Klyftan är fortfarande i storleksordningen 23–25 miljarder kronor.

Det är ungefär som när Anders Borgs regering har sagt att man ökar den kommunala vuxenutbildningen. Först har man tagit bort en tredjedel av den kommunala vuxenutbildningen, sedan försöker man försiktigt öka den igen.

Faktum är att landets pensionärer – de är ganska många, var fjärde väljare, nästan 2 miljoner – med rätta är djupt upprörda över att ha blivit så illa behandlade av den borgerliga regeringen.

En av landets pensionärsorganisationer har en ordförande som är före detta centerpartistisk minister och riksdagsledamot, nämligen Karl Erik Olsson. Han har tillsammans med andra pensionärsorganisationer nyligen träffat finansministern. Karl Erik Olsson säger så här: Självt tror jag att det viktigaste meddelandet var att det inte blir några andra inkomstskattesänkningar nu.

Det vore intressant att få bekräftat om den före centerpartistiske riksdagsledamoten Karl Erik Olsson har rätt i att Anders Borg har sagt att det inte blir några andra inkomstskattesänkningar nu. Så har han uppenbarligen uppfattat det.

Om vi ska få en ändring till stånd finns det nog bara en väg att gå, nämligen att rösta bort Anders Borg och den här regeringen som har åstadkommit den här enorma orättvisan mellan arbete och pension.

Alla partier här i kammaren har ju länge varit överens om att pension är intjänad lön. Därför ska man ha samma skatt för pension som för lön. Det har plötsligt brutits upp och de borgerliga har år efter år missgynnat pensionärerna så att vi har en klyfta på bortåt 25 miljarder kronor i skatt mellan löntagare och pensionärer.

Anders Borg har mage att säga: Vi har inte råd att sänka för pensionärerna. Vi ska se om vi får råd att sänka för pensionärerna.

Det är klart att ni har råd. Ni har ju medvetet skapat den här klyftan mellan arbetsinkomster och pensioner. Ni har medvetet skapat en skatte-klyfta och missgynnat pensionärerna.

Jag vill avslutningsvis hänvisa till landets största pensionärsorganisation PRO. PRO:s ordförande Curt Persson skriver i senaste numret av PRO:s tidning Pensionären följande:

”Alltså lika skatt för pension och lön – rättvis skatt!”

Sedan fortsätter man:

”Därför fortsätter vi Pensionärsupproret – för rättvis skatt. Den 19 mars är det kampanjdag i hela landet och den 15 april är det nationell demonstration i Stockholm.”

Anders Borg, pensionärerna kommer inte att ge sig förrän de har röstat bort den här regeringen och återställt rättvisan mellan arbetsinkomster och pensioner.

Prot. 2009/10:83
5 mars

Svar på
interpellationer

Anf. 26 Finansminister ANDERS BORG (m):

Fru talman! Det är bra att vi får den här debatten om pensionärernas villkor. Pensionärerna är en av de grupper där alliansregeringen har starkast förtroende och starkast stöd. Det är glädjande att det är på det sättet. Det beror bland annat på att vi har sänkt skatterna för pensionärerna med 5,5 miljarder, och det är den enda riktigt stora skattesänkningen för pensionärer som har genomförts. Den tidigare socialdemokratiska regeringen sänkte skatten för löntagarna med 70 miljarder och lämnade pensionärerna åt sidan.

Laila Bjurling säger att det kan vara detaljer i PRO-rapporten som är besvärliga. Det är tyvärr mer än detaljer. Jag ska peka på några av bekymren.

Det första är att jämförelsen slutar år 2009, det vill säga att man exkluderar det andra steget i vår pensionärsskattesänkning. Det är klart att det påverkar resultaten i relativt stor utsträckning. Vi har sänkt skatten med sammanlagt 5,5 miljarder, varav den övervägande delen träder i kraft efter att rapportens jämförelse slutar.

Det andra är att man gör påståenden om hur förhållanden ser ut i omvärlden. Vi har naturligtvis granskat det på Finansdepartementet. I den granskning som mina tjänstemän har gjort konstaterar man att när det gäller Danmark beror detta i huvudsak på socialavgifterna. I Finland beror det i huvudsak på socialavgifterna. I Frankrike beror det i huvudsak på samma förhållande. I Grekland, Irland, Luxemburg, Norge, Portugal, Spanien, Storbritannien, Tyskland, USA och Österrike beror det också på samma förhållande. I alla de länder som man i rapporten gör jämförelser med är jämförelsen i praktiken helt enkelt felaktig. Det är ingen liten skillnad att man inte tar med socialavgifterna. De är 33 procent i Sverige, och de är naturligtvis relativt höga i många andra länder också. Rapporten är alltså helt enkelt felaktig. Den ger inte en korrekt och riktig bild av beskattningen.

Jag tror inte att någon av oss föreställer sig att vi skulle likställa beskattningen mellan pensionärer och löntagare i den meningen att vi ska höja skatten för pensionärer för att vi ska ta hänsyn till arbetsgivaravgifterna som löntagare betalar. Rapporten är alltså felaktig i det avseendet.

Den är också felaktig i sin analys av jobbskatteavdraget. Den är till och med så felaktig att Konjunkturinstitutet har gått ut med ett pressmeddelande med anledning av rapporten där man konstaterar följande: De citat som finns är ryckta ur sitt sammanhang och ger en felaktig bild av vår bedömning.

Man konstaterar vidare: Tvärtom är vår slutsats som vi lämnade i ett remissyttrande till regeringen i oktober att antalet arbetade timmar på lång sikt kommer att öka beroende på att fler personer kommer att träda in på arbetsmarknaden som en följd av att skatten sänks på arbetsinkomsten.

Det är oerhört ovanligt att en statlig myndighet går ut med ett pressmeddelande därför att en rapport är så pass missvisande. Tyvärr tror jag inte att vi ska föra debatten utifrån PRO-jämförelsen.

Det är naturligtvis centralt att vi så småningom går vidare med skattesänkningar för pensionärer, när ekonomin tillåter det och när vi klarar det utan att det ställer till bekymmer på andra håll. Det är en av de viktigaste grupperna i samhället. Det är centralt att förbättra välfärden för pensionärerna. Det tror jag att vi alla är överens om. Det är naturligtvis också vår ambition.

Jag tycker att det finns ett särskilt viktigt skäl i att göra det nu därför att vi har haft en allvarlig ekonomisk kris. En av de grupper som påverkas av detta är pensionärerna på grund av pensionssystemets konstruktion. Det är därför rimligt att överväga ytterligare åtgärder.

Sedan vill jag bara konstatera att Bosse Ringholm är en hederlig och ärlig person. Han säger helt enkelt att man ska minska klyftan genom att anta Socialdemokraternas budgetmotion. Enligt den minskar klyftan i huvudsak därför att man höjer skatterna för löntagarna med 17 miljarder. Det är det som ligger i den budgetmotion som Bosse Ringholm menar att vi skulle ha antagit här. Då minskar klyftan. Det är helt riktigt. Den minskar därför att man höjer skatten för löntagarna. Sedan är det en liten skattesänkning på 3 miljarder för pensionärerna. Men klyftan minskar primärt med 17 miljarder för att man höjer skatten för löntagare och sedan minskar den lite grann för att man sänker den för pensionärer. Det är så förhållandet ser ut.

Anf. 27 HANS OLSSON (s):

Fru talman! Vi får nog ta ett varv om PRO-rapporten ändå. Men jag hade tänkt att vi skulle ta upp jobbskatteavdraget den här gången. Men vi får se vad vi hinner med.

Ja, det är precis så man skriver. Jag har också rapporten här. Finansministern räknade upp några länder. Om till exempel Frankrike står det: I detta fall beskattas pension ca 13 procent lägre än arbetsinkomst.

Vidare skriver man: Den största skillnaden i beskattning mellan pensioner och arbetsinkomster verkar ligga i bortfallet av sociala avgifter.

Om Grekland skriver man: Skillnaden beror till största delen på att pensionärer inte betalar några sociala avgifter.

Detta visar att man betalar lägre skatt som pensionär i dessa länder. Men det är inte det som man kräver i Sverige, och det är inte det som min fråga handlar om. I Sverige kräver pensionärerna rättvisa skatter, inte lägre skatter. Precis så skriver man i rapporten, det vill säga att skillnaden gäller sociala avgifter.

Men min fråga till finansministern kvarstår. I vilka länder betalar man högre skatt jämfört med Sverige? Pensionärerna kräver inte att skatten ska vara lägre skatt för dem än för dem som jobbar. De kräver lika skatt. Det är det som man också slår fast i rapporten. Detta vill jag fortfarande ha ett svar på eftersom det är detta som frågan handlar om. I vilka länder som är jämförbara med Sverige betalar pensionärerna högre skatt? Ingen är ute efter lägre skatt för pensionärer utan lika och rättvis. Det är den frågan som vi ska hålla fast vid.

Därefter ska jag kortfattat säga något om jobbskatteavdraget. Hittills har det inte haft någon framgång som jobbskapande åtgärd. Det tror jag att vi kan vara överens om. Utanförskapet ökar och så vidare. Jag ska inte gå igenom allt detta elände.

Därför skriver Riksrevisionen följande om detta i sin rapport:

Enligt regeringen kommer det att ta fem–tio år innan forskningen kan fastslå effekterna av jobbskatteavdraget.

Då blir till och med jag skärrad, för då, finansministern, är jag pensionär. Om det om cirka tio år visar sig att denna ekonomiska teori inte fungerade, då har vi varje år bränt 70 miljarder kronor. Det är nästan lika mycket som Sveriges budget går runt på. Det är klart att man då blir skärrad.

Om jag skulle vara i finansministerns kläder och hade kört med en sådan ekonomisk teori som man inte kan belägga sanningshalten i om tio år, då skulle jag banne mig ha svårt att sova om natten.

Men åter till frågan: Ge exempel på länder där pensionärer liksom i Sverige betalar högre skatt än löntagarna.

Anf. 28 LAILA BJURLING (s):

Fru talman! Jag kan inte gå i god för PRO:s rapport, så jag släpper den och håller mig till att pensionärerna betalar högre skatt än löntagarna här i Sverige. Det vet vi att det stämmer.

Regeringen har genomfört fyra steg i jobbskatteavdraget, och det senaste till och med på lånade pengar, trots kraftiga protester och demonstrationer från samtliga pensionärsorganisationer och givetvis från oss i den rödgröna oppositionen här i riksdagen.

Samtidigt säger finansministern att ni har sänkt skatten för pensionärerna. Ja, det har ni gjort – två små skattesänkningar. Förra året, när trycket blev alldeles för stort på er, var det 68 kronor. I år blir det en liten kompensation för att pensionerna sänks.

Trots detta har klyftorna mellan pensionärer och löntagare ökat för varje år som vi har haft en borgerlig regering. Skatteklyftan mellan pensionärer och löntagare i dag är mellan 600 och 1 500 kronor i månaden vid samma inkomst. Genomsnittligt skiljer det 700 kronor i månaden. Det är mycket pengar för de flesta och i synnerhet för pensionärer. Varför i all sin dar vill en regering skapa sådana klyftor?

Jag antar att ni räknade med att det skulle bli 80 000–90 000 fler jobb med jobbskatteavdraget. Det var era egna beräkningar. Hur blev det? Hur ser verkligheten ut i dag? Visserligen sade Fredrik Reinfeldt i en tv-debatt att det hade blivit 100 000 fler jobb, men det var ju fel. Finansministern fick själv gå ut och dementera de uppgifterna dagen efter. Sanningen är nämligen att arbetslösheten har ökat med 100 000 det senaste året.

Ja, hur ska det kunna bli fler jobb genom sänkt skatt? Möjligtvis skulle man kunna tänka sig att individen kan konsumera lite mer varor och tjänster, men då måste jag fråga Anders Borg: Vem har störst behov av att öka sin konsumtion? Är det en högavlönad finansminister? Är det en riksdagsledamot med något lägre lön? Eller är det rentav en pensionär med garantipension?

Anf. 29 KURT KVARNSTRÖM (s):

Fru talman! Finansministern! Det blev inte mycket till svar på mina tillkommande frågor heller, utan de är fortsatt obesvarade.

Jag vill ändå säga några ord om kommentaren när det gäller att vi inte har sänkt skatten för pensionärerna tidigare. Man kan uttrycka det på det sättet, men det vi gjorde efter den förra borgerliga regeringen och den återställare vi hade var att justera i form av grundavdrag. För den enskilde individen innebär det samma sak som sänkt skatt. Det heter inte så, men grundavdraget har samma funktion – det blir mer pengar i plånboken för den enskilda pensionären. Den villfarelsen tycker jag alltså att de borgerliga ledamöterna och finansministern ska sluta ta upp i debatten.

Jag ställde frågan varför det inte är möjligt att beskatta löner och pensioner lika. Det gör jag mot bakgrund av den gemensamma uppgörelse vi har när det gäller våra pensioner. Det är faktiskt så att precis den text jag refererar till finns i det underlag vi har för pensionsöverenskommelser. Pensioner och löner ska om möjligt beskattas lika. Därför upprepar jag frågan: Vad är det som gör att det inte är möjligt att beskatta löner och pensioner lika? Jag tycker att de borgerliga partierna och finansministern faktiskt är skyldiga oss ett svar på frågan varför man har intagit denna ställning i den gemensamma uppgörelsen och varför det inte är möjligt.

Nu framkommer i debatten en diskussion där finansministern och statsministern är ute och säger att pensionärerna helt plötsligt är en prioriterad grupp. Nu ska man ta hänsyn till pensionärerna. Det blir lite märkligt för mig när man medvetet gick in i detta år med en budget som man visste innebar att pensionerna skulle sjunka. Varför var inte pensionärerna en prioriterad grupp i den situationen? Man hade en grupp framför sig som skulle få mindre pengar i plånboken. Varför har man nu helt plötsligt kommit till insikt om att pensionärerna ska bli en prioriterad grupp?

Frågan som infinner sig är naturligtvis om allianspartierna och regeringen i denna prioritering någonsin kommer att hamna i situationen att man bedömer att löner och pensioner ska beskattas lika. Det är egentligen det som är den viktiga frågan när vi ska gå till val och ta ställning. Att prioritera är en sak, men att vara tydlig och klar i sitt budskap är något helt annat. Den frågan hoppas jag att finansministern har möjlighet att svara på.

Anf. 30 BOSSE RINGHOLM (s):

Fru talman! Anders Borg är bäst i Sverige på en sak – att aldrig svara på de frågor som ställs. Han svarar dock på de frågor han själv ställer.

Vi är fyra interpellanter som har ställt varsin fråga om varför man inte ska ha samma skatt för pensionärer som för löntagare. Anders Borg svarar inte på någon av de fyra frågorna. Han svarar på helt andra saker som passar honom. Det är klart, att undvika debatten är också ett sätt att bedriva politik. Om man har svaga argument eller inga argument alls, eller om man som Anders Borg helt enkelt har prioriterat bort pensionärerna i fyra års tid, är det väl bäst att inte svara på frågorna. Jag förstår alltså Anders Borg på den punkten.

Precis som Kurt Kvarnström alldeles nyss sade gjorde den socialdemokratiska regeringen under tidigare år förbättringar för pensionärerna när det gäller skatten. Anders Borg säger att Socialdemokraterna bara sänkte skatten för löntagare, men Anders Borg har glömt bort att hans företrädare i den borgerliga krisregeringen 1991–1994 lyckades åstadkomma ett så stort underskott att vi socialdemokrater, som skulle sanera ekonomin, fick höja skatten för landets löntagare. Vi lovade dem att vi när det blev bättre ekonomi återigen skulle sänka skatten. Det var det vi gjorde. Vi höll löftena.

Anders Borgs enda löfte är att han efter att ha prioriterat bort pensionärerna i fyra år säger att de ska prioriteras under nästa mandatperiod. Denna mandatperiod har pensionärerna inte haft någonting att hämta av Anders Borg.

Det finns en klyfta som är bortåt 23–25 miljarder kronor mellan pensionärernas skatter och löntagarnas skatter. Detta är en medveten politik som Anders Borg och hans regering har fört. Det är inte en slump eller en tillfällighet. Man har medvetet sagt till pensionärerna att de får maka på sig eftersom de inte är prioriterade. När det nu börjar närma sig valet blir pensionärerna plötsligt en prioriterad grupp. Jag tror inte ett dugg på detta.

Jag tror dessutom att pensionärerna har insett att det jobbskatteavdrag som Anders Borg har genomfört och som han sade skulle ge så många nya jobb inte gav några nya jobb. Anders Borg brukar åberopa vetenskapen som stöd för sina teorier och jobbskatteavdrag, men inte ens den har kunnat visa att det har gett någonting över huvud taget.

Jag ställde nu en ny fråga till Anders Borg, vilket kanske är lite löjligt. Han svarar ju aldrig på några frågor, så det blir en meningslös frågelek. Anders Borg är mannen som aldrig svarar på en fråga. Jag ställer dock frågan en gång till, väl medveten om att jag inte får något svar.

Karl Erik Olsson – centerpartist, tidigare riksdagsledamot, tidigare statsråd och ordförande i en av pensionärsorganisationerna – har vid kontakt med Anders Borg, när han har träffat pensionärsorganisationerna, fått uppfattningen att Anders Borg har sagt att det inte ska bli några fler jobbskatteavdrag. Är det sant, eller har Karl Erik Olsson hittat på det? Har Anders Borg sagt det till Karl Erik Olsson? Det vore oerhört intressant om Anders Borg kunde berätta, för nu är det inte bara pensionärerna som inte ska prioriteras. I fortsättningen ska inte ens löntagarna prioriteras.

Anders Borg! Det är dags att göra bokslut för dina fyra år i regeringen, och det är ett trist bokslut. Du övertog ett överskott på 70 miljarder kronor och lämnade ifrån dig miljardunderskott. Om det är 50, 60 eller 70 miljarder vet vi inte förrän någon gång nästa vår. Du övertog offentliga finanser i god ordning med plus, och du lämnar ifrån dig ett underskott bortåt 3 procent. Du övertog en arbetsmarknad där jobben växte och växte, och du lämnar ifrån dig en arbetslöshet med 100 000 färre sysselsatta. Du har dessutom hela tiden talat väl om att ge sig i kast med att bli av med bonusar i banker och andra företag. Bonusarna växer mer än någonsin just nu.

Slutligen har du straffat pensionärerna år efter år. Jag tror att väljarna vet vad väljarna gör i höst. Sådana som straffar pensionärerna år efter år röstar man bort den 19 september.

Anf. 31 Finansminister ANDERS BORG (m):

Fru talman! Pensionärerna är en av de absolut mest prioriterade grupperna för alliansregeringen. Vi ska fortsätta att förbättra pensionärernas välfärd med reformer som ökar deras inkomster, förstärker deras möjlighet att få tillgång till offentliga tjänster, ökar deras möjlighet att vara på arbetsmarknaden och lättar skattebelastningen på deras pensioner. Det är viktiga åtgärder som är högt prioriterade av alliansregeringen och som vi kommer att arbeta vidare med. Pensionärerna är en nyckelgrupp för oss.

Jag måste säga att jag välkomnar Bosse Ringholms diskussion. Det är nämligen precis som han påpekade i sitt förra inlägg – man skulle rösta på s-motionen för att minska klyftan mellan pensionärer och löntagare. Låt oss då titta på hur man gör det. Jo, i denna motion höjer man som sagt skatten med 17 miljarder för löntagarna. Dessa pengar går inte till pensionärerna, utan de går till att höja a-kassan – det kostar 14 miljarder – och till att höja ett antal andra bidrag.

Budgeten består i allt väsentligt i en kraftig skatthöjning för löntagare som arbetar och innehåller en mycket kraftig öppning för alla olika bidragssystem för att försörja dem som inte är på arbetsmarknaden.

3 miljarder föreslår man i skattesänkning för pensionärerna, om jag minns siffrorna rätt. Det betyder att klyftan minskar till 85 procent. Man minskar den till 85 procent genom att höja skatten för löntagarna. Jag har väldigt svårt att se att Sveriges pensionärer skulle uppskatta denna skattechock för löntagarna. I detta konjunkturläge, där vi ser en återhämtning i världsekonomin, är det helt avgörande att vi har ledig kapacitet i Sverige som gör att vi kan ha en lång sysselsättningsökning utan att Riksbanken tvingas höja räntorna.

Först är det jobbvdragets effekter. KI, Riksrevisionen, SNS, Finanspolitiska rådet, LO säger 70 000–90 000 i ökad permanent långsiktig sysselsättning. Konjunkturinstitutet konstaterar att antalet arbetade timmar kommer att öka på lång sikt beroende på att fler personer kommer att träda in på arbetsmarknaden som en följd av att skatten sänks på arbetsinkomster. Det konstaterar de i sitt pressmeddelande i samband med PRO:s rapport.

Vad händer om man drar tillbaka skattelättnaderna och gör de här bidragsökningarna, höjer skatten för dem som arbetar och förstärker bidragen? Ja, det blir färre som arbetar. Då går vi in i en återhämtning med större kostnadsrisker och större inflationsrisker. Det är en fullständigt förryckt politik i detta konjunkturläge. Det skulle vara det mest allvarliga hot vi kunde ha mot sysselsättningen i Sverige.

Vi måste reda ut det här med PRO-rapporten. Till huvuddelen beror den skillnad som där beläggs på att det i Sverige inte är löntagaren som betalar arbetsgivaravgiften utan det gör arbetsgivaren. Det är en skatt som belastar lönen. Detta är vi alla eniga om. Arbetsgivaravgifter är löntagarnas skatter, det är inte företagets skatter. Det är alldeles uppenbart att det blir helt missvisande om man i det ena fallet tar löneskatten och de sociala avgifter som löntagaren betalar och i det andra fallet jämför med Sverige och tar inkomstskatten och låtsas att arbetsgivaravgiften betalas av någon annan. Det går inte. Hela rapporten bygger på antingen ett missförstånd eller annat som jag inte ens ska spekulera om. Låt oss inte föra debatten utifrån detta.

Det centrala är att vi vill sänka skatten för pensionärer. Vi har gjort det mer än någon annan regering i Sveriges historia såvitt jag känner till, 5,5 miljarder. Vi vill gärna fortsätta att sänka skatten för pensionärer. Det är vår inriktning, men det ska göras i den takt som ekonomin tillåter så att det är förenligt med en god välfärd och förenligt med starka offentliga finanser. I dag har vi tillsammans med Danmark Europas starkaste offentliga finanser, som det konstaterades i nyhetssändningarna i morse. Vi har råd att sänka skatten för pensionärerna när vi har god ekonomi och när vi har ordning och reda, precis som vi har i Sverige i dag. Då kan vi prioritera pensionärerna.

Anf. 32 HANS OLSSON (s):

Fru talman! Å, vad jag önskar att dessa två minuter går långsamt!

När det gäller PRO:s rapport skriver de precis så som sagts här. Vi är överens, finansministern, jag och PRO i sin rapport, om att skillnaden beror på avgifter som finns för löntagare i de andra länderna. Man kommer fram till att pensionärerna där betalar mindre skatt. Det beror på de här skillnaderna. Men det är inte det som är poängen. De vill inte betala mindre skatt, utan de vill betala lika skatt.

Därför, kära ministern, säger jag för sista gången att jag vill ha svar på frågan. Svara nu så att vi får det fört till protokollet, och kan gå tillbaka och kolla sedan. I vilka länder betalar man som i Sverige mer skatt på sin pension än på sin lön? Ge mig några exempel på några länder så att vi får det fört till protokollet och kan gå och kolla sanningshalten.

Det var min enkla fråga.

Jobbskatteavdraget är det många som har tittat på och om den ekonomiska teorin håller. Men poängen med mitt påstående var att vi först efter tio år kan kolla om teorin håller. Fram till dess har vi bränt ungefär 700 miljarder kronor. Om det visar sig att teorin inte håller är vi riktigt illa ute, eller inte vi utan finansministern.

Anf. 33 LAILA BJURLING (s):

Fru talman! Pensionärerna är en av de mest prioriterade grupperna, säger Anders Borg. Ändå får vi inget svar på frågan när klyftorna mellan löntagarna och pensionärerna ska bort. Det spelar ingen roll vad vi i oppositionen säger, Anders Borg svarar alltid med samma mantra: Jobbskatteavdraget ger flera jobb. Sedan räknar han upp mängder av olika institutioner som stöder hans teori. Men det ser inte ut så i verkligheten. Det är 100 000 fler som är arbetslösa i dag än för bara ett år sedan.

Om det är fler jobb som regeringen vill åstadkomma med jobbskatteavdraget kunde ni ha valt att satsa på den offentliga sektorn i stället. Jobbskatteavdraget har minskat statens inkomster med 70 miljarder kronor. Det motsvarar 200 000 anställda inom vården och äldreomsorgen. Hade ni gjort det hade vi kunnat prata om att skapa nya jobb.

Jag tror dess värre att det är ett självändamål för Moderaterna att sänka skatterna. Det har de alltid gått till val på ända sedan 30-talet. Anders Borg brukar säga att det ska löna sig att arbeta, och det säger vi socialdemokrater också. Men vi säger att det ska löna sig att ha arbetat, för pension är uppskjuten lön och ska beskattas som sådan.

Min fråga till finansministern i interpellationen var: Vad ämnar finansministern göra så att skillnaden i beskattning mellan pensionärer och löntagare vid lika inkomster upphör? Jag måste tolka svaret som: Ingenting. Finansministern kommer inte att göra någonting. Skillnaderna ska bestå.

Anf. 34 KURT KVARNSTRÖM (s):

Fru talman! Jag står här igen och upprepar mina frågor ihärdigt. Jag kommer att fortsätta att upprepa de här frågorna framöver för att på det här för många pensionärer viktiga området kunna få ett ställningstagande från Anders Borg och den regering som han företräder. Lite märkligt är det att ingen av de borgerliga ledamöterna vill delta i debatten om pensionerna. Det är i regel så i många andra interpellationsdebatter att man deltar flitigt, men just på det här området känns det som att regeringen och de borgerliga partierna är trängda över den sanning som smyger sig på.

Vad är det som gör att det inte är möjligt att stå vid den uppgörelse vi har i pensionssystemet och beskatta löner och pensioner lika? Vad är det som har gjort att det inte har varit möjligt i den situation som vi har haft inför det här budgetåret att prioritera den här viktiga gruppen som Anders Borg pratar om? Vad är det som gör att det helt plötsligt skulle vara en annan prioritering när ekonomin ser ut att få fart?

Min sista fråga: Kommer ni någonsin att komma med förslaget att beskatta löner och pensioner lika?

Anf. 35 BOSSE RINGHOLM (s):

Fru talman! Det är alldeles uppenbart att Anders Borg har bestämt sig för att gå till historien som det statsråd som aldrig ville eller kunde svara på några frågor, statsråd som valde att själv ställa frågor till sig själv så att han kan svara i alla fall på dem. Men de frågor som vi som interpellanter ställer ville han aldrig svara på. Han kan säkerligen svara på dem, men han vill inte därför att han vet att svaret skulle avslöja det som alla vi andra vet, nämligen att i fyra års tid har Anders Borg straffat pensionärerna. I fyra års tid har pensionärerna tvingats betala en särskild pensionärsskatt.

I årtionden har de politiska partierna i Sveriges riksdag varit överens om att löner och pensioner ska beskattas lika. Nu har Anders Borg och hans regering bestämt sig för att det inte ska vara så. Pensionärerna ska betala mer skatt än löntagarna. Landets pensionärer – alla pensionsorganisationer – har samstämmt sagt att det är helt fel; det gäller även borgerligt sinnade människor. Jag vet att många av ledamöterna i kammaren mår illa av att behöva försvara en politik som går ut på sådana våldsamma orättvisor mot pensionärerna. Men naturligtvis vågar sig ingen hit i dag.

Anders Borg kommer säkert att gå till historien som en parentes, som den som åstadkom mer orättvisor för pensionärerna än någon annan finansminister i det här landet. Det finns bara ett sätt att bli av med den parentesen och det är genom att rösta bort Anders Borgs politik på valdagen den 19 september. Om vi redan nu hade röstat på det socialdemokratiska budgetförslaget skulle klyftan ha halverats, men vi jobbar på att ta bort klyftan helt.

Anders Borg vill inte svara på frågan, för han vet att landets pensionärer inte skulle gilla hans svar.

Prot. 2009/10:83
5 mars

Anf. 36 Finansminister ANDERS BORG (m):

Fru talman! Jag vill gärna utveckla den breda politik som alliansregeringen har bedrivit för att underlätta för pensionärerna. Jag tror nämligen att det är förklaringen till att stödet för alliansregeringen är så starkt bland landets pensionärer. Vi har prioriterat välfärden. Det är centralt för pensionärerna. Vi har lag om valfrihet, massiva resursökningar för kommuner, 17 miljarder bara i år, förstärkningar som innebär att tryggheten för pensionärerna på sikt ökar.

Låt oss när det gäller skatterna komma ihåg vilket brett paket vi har riktat mot landets pensionärer. Arbetsgivaravgifterna försvinner för äldre över 65 år. Vi har dubbelt jobbskatteavdrag för dem som arbetar efter 65 år. RUT och ROT tror jag är avgörande och viktiga reformer för landets pensionärer eftersom just pensionärerna kanske inte själva orkar med reparationer eller service i hushållet. Det är viktiga och centrala förbättringar som Sveriges pensionärer uppskattar. Dessutom har vi sänkt pensionärsskatten med 5,5 miljarder. Det handlar om välfärden, om tydliga förbättringar av pensionärernas ekonomiska villkor samt den stora skattelättnaden i pensionärsskatten. Det är naturligtvis det vi ska arbeta vidare med.

Bosse Ringholm säger att vi borde rösta för det socialdemokratiska budgetförslaget – 17 miljarder i höjda skatter för löntagarna, 3 miljarder i sänkta för pensionärerna. 85 procent av den minskning av skillnaden som man talar om bygger alltså på höjd skatt för löntagarna. De pengarna används till i princip sista kronan till ökade bidrag – 14 miljarder till höjd a-kassa etcetera.

Hur blir det fler jobb genom att vi först höjer skatterna och sedan höjer bidragen med exakt lika mycket? Hur blir det mer pengar till pensionärerna om vi först höjer skatten för löntagarna och sedan stoppar in pengarna i de olika bidragssystemen? Hur blir det starkare offentliga finanser när man först höjer skatten och sedan betalar ut pengarna i form av höjda bidrag?

Den politiken går inte ihop, och därför tror jag att vi har goda förutsättningar att bli återvalda, inte minst av Sveriges pensionärer som uppskattar den breda välfärdspolitik för Sveriges pensionärer som alliansregeringen har lanserat.

Överläggningen var härmed avslutad.

4 § Svar på interpellation 2009/10:234 om åldersdiskriminering gällande ID-handlingar

Anf. 37 Finansminister ANDERS BORG (m):

Fru talman! Hillevi Larsson har frågat äldre- och folkhälsoministern vad hon gör åt den åldersdiskriminering som drabbar pensionärer som förlorat sin legitimation och inte har några anhöriga i livet som kan styrka deras identitet. Hillevi Larsson har också frågat äldre- och folk-

*Svar på
interpellationer*

hälsoministern om hon övervägt att finna en flexibel lösning så att även de allra äldsta kan få en ny legitimation.

Arbetet inom regeringen är så fördelat att det är jag som ska svara på interpellationen.

En rättssäker prövning av identiteten utgör grunden för att Skatteverket ska kunna utfärda identitetskort. Ett krav är att sökanden måste inställa sig personligen. Det är viktigt för legitimiteten i Skatteverkets ID-kortshantering. Kraven gäller alla personer som söker ID-kort, oavsett ålder. Det ankommer på Skatteverket att bedöma vem som på ett säkert sätt kan styrka sin identitet och därmed få ett ID-kort. Jag är medveten om att detta är en svår avvägning. Skatteverkets beslut kan överklagas hos allmän förvaltningsdomstol. Det har blivit enklare att få ID-kort hos Skatteverket jämfört med hur det tidigare var hos Svensk Kassaservice. Skatteverket utfärdar i dag ID-kort på ett stort antal servicekontor och man arbetar för att utöka tillgängligheten ytterligare.

I svensk lagstiftning finns i dag inget heltäckande förbud mot diskriminering på grund av ålder. Regeringen har därför tillsatt utredningen (dir. 2009:72) Ett stärkt skydd mot diskriminering på grund av ålder. Jag vill inte föregripa det arbetet.

Anf. 38 HILLEVI LARSSON (s):

Fru talman! Det här är ett problem som drabbar de allra äldsta. Det gäller ofta människor som inte har några anhöriga i livet och därmed har stora problem att få sin identitet styrkt när de ska skaffa ny legitimation.

Om man blivit bestulen på sin legitimation eller tappat bort den kan det uppstå svårigheter. Ju färre anhöriga som är i livet desto svårare blir det att få ny legitimation. När jag hörde talas om detta trodde jag först att det inte var sant. När man levt hela sitt liv i Sverige och satt spår på olika sätt, i form av arbete och annat, borde det kunna verifieras vem man är. Men tydligen är det problematiskt.

Reglerna är stelbenta och fyrkantiga och innebär att om man förlorar sin legitimation måste man ha släktingar eller familj i livet som kan styrka identiteten. Ett konkret fall som jag hörde talas om gällde en man som hela sitt liv hade gått till en och samma bank. Den bankpersonal som lärt känna honom personligen hade dock gått i pension och han hade inga nära anhöriga i livet som kunde bekräfta hans identitet. Därför gick legitimationsfrågan inte att lösa.

För att få ny legitimation måste man infinna sig på något av Skatteverkets kontor. Det betyder att man måste ta med sig den eller de som ska styrka identiteten till detta kontor. Om det inte går att fixa får man ingen ny legitimation. Man kan ha turen att ha en anhörig som befinner sig på ett sjukhem eller ett vårdboende, som ofta är fallet om man är mycket gammal. Man kanske inte har en kärnfamilj och därmed inte heller barn eller barnbarn. Skatteverkets personal kan dock inte ta sig exempelvis till sjukhemmet eller äldreboendet för att träffa de personer som kan styrka identiteten, utan dessa personer måste i stället infinna sig på Skatteverkets kontor. Dessa regler är stelbenta och fyrkantiga och drabbar de allra äldsta.

Särskilt tragiskt tycker jag att det är när det handlar om äldre människor som blivit rånade, för då har man ett dubbelt trauma. Först har man traumat att ha blivit överfallen och hotad, kanske till och med misshand-

lad, och förlorat sin legitimation och sedan traumat att inte få ny legitimation. Det är egentligen otroligt att det över huvud taget kan hända, att människor kan utsättas för sådant.

Låt mig också säga att även om man skulle ha tappat bort sin legitimation tycker jag inte att det lilla misstaget ska leda till att man inte kan få en ny legitimation med tanke på alla konsekvenser det innebär. Många äldre blir lite förvirrade, tankspridda och glömska, och då är det särskilt lätt hänt att man tappar bort legitimationen. Det räcker inte att man lyckats hålla reda på den i alla år. Om man en dag tappar bort den är det kört om man inte kan få fram någon som kan styrka identiteten.

Jag tycker att man borde titta mer på vilka människor som finns i dessa personers närhet. Det kan finnas grannar och vänner som skulle kunna styrka identiteten. Men då är det åter väldigt fyrkantigt – det är endast nära anhöriga som godkänns. Man har gjort vissa undantag, till exempel bankpersonal som träffat samma person i tjugo trettio år. Men om den personalen gått i pension är det kört.

Man borde alltså försöka täppa till detta kryphål, som jag vill kalla det, för det kan inte vara meningen att det ska gå till på det sättet. Det borde man kunna lösa ganska snart.

Anf. 39 Finansminister ANDERS BORG (m):

Fru talman! Sverige har en väldigt väl utvecklad offentlig service. En av de viktigaste servicemyndigheterna för Sverige är Skatteverket. Jag kan bara beklaga att Hillevi Larsson tar på sig att försöka ge en så felaktig bild av det arbete som bedrivs på Skatteverket. Skatteverket är viktigt därför att vi måste ha in våra skatter. Det är en myndighet som i dag uppfattas som en servicemyndighet av medborgarna.

Jag kan verkligen bara beklaga detta. Vi hade en ordning förut där Svensk Kassaservice skötte det här. Det var en ordning som den socialdemokratiska regeringen levde med. Då accepterade man inte sambo utan gemensamma barn som intygare. Man accepterade inte kommunala eller statliga tjänstemän som intygare, inte heller arbetsgivare.

Skatteverket accepterar maka, make, registrerad partner, sambo, barn och barnbarn över 18 år, föräldrar, vårdnadshavare, syskon över 18 år, mor- eller farföräldrar, god man, förvaltare, familjehemsförälder, tjänsteman vid kommunal eller statlig myndighet och arbetsgivare. Det har skett en mycket kraftig vidgning av möjligheten att få ID-kort genom den viktiga reform som nu Skatteverket administrerar. Man har fram till februari 2010 hanterat 43 500 ärenden, och de allra flesta har fått legitimation. Det här gör man på ett stort antal orter, och man bygger naturligtvis ut det löpande. Jag ska inte läsa upp alla de 27 orter där man har servicekontor som gör detta.

Trots detta har man från framför allt Socialdemokraternas håll vid upprepade tillfällen försökt ge en bild av att det har skett en försämring eller att Skatteverket inte sköter den här verksamheten på ett bra sätt. Skatteverket är en bra och viktig servicemyndighet. Jag tycker att ett stort parti som Socialdemokraterna skulle ta ett gemensamt ansvar med oss för att försvara och förklara Skatteverkets svåra värv visavi medborgarna.

Bilden av att det har skett en försämring och att det nu är begränsade möjligheter är helt enkelt inte riktig. Förändringen har inneburit att vi har

en bättre hantering med vidgade möjligheter att få identitetskort. Det är alldeles självklart att identitetskortens värde bygger på att vi har en kontroll av att det är en handling man kan lita på. Jag kan därför följaktligen inte vidga kretsen hur brett som helst. Det är också självklart att Skatteverket måste administrera vilka krav som ska ställas upp, till exempel att man finner sig.

Sedan gör naturligtvis alltid Skatteverket en samlad bedömning. Den samlade bedömningen kan naturligtvis om en person har oerhört svårt att komma till ett av Skatteverkets servicekontor innebära att man löser ut den frågan. Det är jag övertygad om. Skatteverket är en bra och serviceinriktad myndighet, och vi har gemensamt ansvar för att försvara och förklara deras verksamhet.

På det sättet är det alltså en felaktig bild som ges i interpellationen av Hillevi Larsson. Jag kan bara beklaga att hon på det här sättet försöker misskreditera en viktig verksamhet från Skatteverkets sida.

Anf. 40 HILLEVI LARSSON (s):

Herr talman! Det står ingenstans i interpellationen att det skulle ha blivit sämre än förut. Jag berör över huvud taget inte den frågan. Jag tror säkert att det som ministern säger stämmer, att man har tagit steg framåt jämfört med hur det var tidigare.

Det som den här interpellationen handlar om är de konkreta ärenden som faller mellan stolarna. Även om ministern inte kan kommentera enskilda ärenden tycker jag ändå att principen ska vara att alla ska vara berättigade till en ny legitimation, speciellt om man har levt i Sverige hela sitt liv.

Jag vill inte göra någon som helst jämförelse mellan hur det var under Socialdemokraterna och hur det är nu under högerregeringen. Det är mycket möjligt att det fanns ärenden som föll mellan stolarna även på den tiden. Men det väsentliga tycker jag inte är att peka finger mot vare sig den nuvarande regeringen eller den förra regeringen, eller ens mot Skatteverket. Jag ifrågasätter inte att Skatteverket i de allra flesta fall sköter sitt uppdrag väldigt bra och lyckas utfärda legitimation till de flesta som behöver det.

Men nu finns det konkreta ärenden där detta uppenbarligen inte fungerar. I stället för att försöka utröna var skuldbördan ska hamna, på den förra regeringen, den nuvarande regeringen, Skatteverket eller någon annan, bör vi i stället lösa de här problemen. Att det kanske är få fall tycker jag inte är ett argument för att strunta i frågan; det är ändå fruktansvärt för dem som drabbas. Det borde vara ganska enkelt att lösa det här problemet.

I interpellationssvaret från ministern hänvisas också till en lag mot åldersdiskriminering; vi kan inte ta upp frågan om de äldre som inte kan få nytt ID-kort på grund av att det just nu görs en utredning om åldersdiskriminering, ett arbete man inte kan föregripa. Det tycker jag ändå tyder på att regeringen ser att det är ett problem i de fall där äldre faktiskt har drabbats.

Jag tycker att frågan är mycket viktig. Dessutom borde det gå ganska enkelt att lösa den genom ett lite flexiblare regelverk för att fastställa identiteten. Man borde inte behöva vänta ända tills utredningen är avslutad. Anledningen till att utredningen tillsattes var att man såg ett pro-

blem: Det förekommer åldersdiskriminering i vårt land. Om vi nu ser det här problemet tycker jag att vi skulle kunna lösa den här typen av frågor redan nu.

För de enskilda får detta rätt så långtgående konsekvenser. Det kan för en äldre människa innebära att man inte kan styrka sin identitet i sjukvården, och det är väldigt många äldre som behöver sjukvård. Det kan bli mycket problematiskt. Det går inte att hämta ut paket på posten. Det går inte att hämta ut medicin på apoteket. Det är bara några av konsekvenserna. Det är förtvivlade människor.

De är få. Det är i och för sig möjligt att det finns ett mörkertal som inte vänt sig till massmedierna. Men även om de är få blir det väldigt tuffa konsekvenser. Det är dessutom ofta människor som inte har anhöriga i livet som kan hjälpa dem. Hade de haft det hade de inte haft några problem. Då hade de fått sin identitet styrkt.

I stället för att blåsa upp något slags skuldbörda i frågan på den ena eller andra sidan tycker jag att vi bör kunna hitta någon flexibel lösning och lösa det. Det har hänt förut att man kunnat komma åt sådana här problem.

Jag vill också jämföra med människor med utländsk bakgrund som kan hamna i precis samma situation. Kommer man ensam till Sverige från ett annat land och inte har med sig några anhöriga får man också jätteproblem med att styrka sin identitet. Jag vet att Nyamko Sabuni har varit inne på det här. Hon har blivit rätt så hårt ansatt. Hur hjälper man de här människorna att få legitimation? Kan man lösa den frågan kan man lösa den här också.

Anf. 41 Finansminister ANDERS BORG (m):

Herr talman! Hillevi Larsson avslutar med att påminna om att Socialdemokraterna har ansatt Nyamko Sabuni hårt, inte minst här i kammaren, för det regelverk vi har på det här området. Nu framställs det här som ett viktigt, stort och avgörande problem. Låt mig då ändå påpeka att Socialdemokraterna hade makten under väldigt många år i Sverige. Man administrerade då en ordning där möjligheterna att få ID-kort var väsentligt mer begränsade än de är i dag. Om det här nu är ett så avgörande och centralt problem kunde kanske ett visst mått av ödmjukhet vara på plats. Man borde kunna konstatera att man under lång tid administrerat ett system som ställde till väsentligt större problem än det man i dag kritiserar.

Det är alldeles uppenbart att vi nu har en vidgad krets. Jag ska gärna gå igenom det igen med Hillevi Larsson. Svensk Kassaservice godtog inte sambo utan gemensamma barn. Man godtog inte kommunala och statliga tjänstemän, inte heller arbetsgivare.

Nu har vi fått ett nytt regelverk där Skatteverket godtar en mycket bredare krets. Jag läste upp den alldeles nyligen: maka, make, registrerad partner, sambo, barn och barnbarn över 18 år, föräldrar, vårdnadshavare, syskon, god man, förvaltare, tjänsteman vid kommunal eller statlig myndighet och arbetsgivare. Vi har alltså gjort en mycket omfattande förändring av lagstiftningen. Den har nu varit i kraft i snart sex månader. I det läget har Skatteverket hanterat 46 000 ansökningar, varav 43 000 har godkänts.

På basis av det vill Hillevi Larsson göra gällande att vi nu har en illa skött verksamhet på Skatteverket som skapar stora problem för människor och att vi behöver ändra regelverket. Vi behöver absolut inte ändra regelverket! Vi har haft regelverket i sex månader. Vi ska låta det fungera, sedan ska vi utvärdera det. Därefter ska vi överväga om det behövs förändringar. Vi ska ha förtroende för att Skatteverket gör rimliga överväganden. Det är naturligtvis så att de försöker göra samlade bedömningar av de olika människornas situation.

Det är också alldeles självklart att en del av ansökningarna ska avslås. Om man inte gör en ordentlig prövning är det naturligtvis så att värdet av identitetskortet devalveras. Då blir det ett identitetskort som man inte uppfattar som ett lika säkert eller bra identitetskort som andra.

Jag tycker att vi politiker, som lever på skattebetalarnas pengar, med en stor välfärdsstat som bygger på att vi får in skattepengar, ska ta ansvar för att vårda förtroendet för Skatteverket och inte ge intrycket att det sitter en grupp ogina tjänstemän som inte vill ta hänsyn till omständigheterna eller som struntar i att människor har råkat illa ut. Låt oss vårda förtroendet för Skatteverket och konstatera att de i de allra flesta fall gör rimliga bedömningar!

Det är inte rimligt eller aktuellt att ändra ett regelverk som är en dramatisk förändring och vidgning av möjligheterna till identitetskort och som har varit i kraft i sex månader. Det är en alldeles orimlig hållning.

Jag skulle föreslå att Hillevi Larsson tar till sig ett mått av ödmjukhet. Socialdemokraterna administrerade under mycket lång tid ett system som ställde till uppenbart mycket större bekymmer. Varför inte välkomna att Nyamko Sabuni, Skatteverket och regeringen fått på plats ett bättre system med större trygghet för människor i att kunna få identitetskort? Det vore väl positivt? Men det är inte den debatten vi har.

Vi har haft en lång serie debatter där man från socialdemokratisk sida försöker göra gällande att Skatteverket och regelverket ställer till det för människor. Erkänn i sådana fall att den socialdemokratiska regeringen administrerade ett system som var snävare och ställde till väsentligt mycket större problem.

Anf. 42 HILLEVI LARSSON (s):

Herr talman! Det är någonting som inte riktigt stämmer här. Nyamko Sabuni har verkligen varit ödmjuk inför problemet att människor med utländsk bakgrund som inte har anhöriga här i Sverige har stora problem att få legitimation, med alla de konsekvenser det får. Hon har verkligen tagit det till sig.

Det är därför förvånande att Anders Borg här i dag inte tar till sig att det är ett problem även för pensionärer. Jag tycker att detta ska gälla alla som har hamnat i det speciella dilemma det innebär att inte ha anhöriga som kan styrka att ens identitet.

Jag blir lite förvånad över att det är så olika retorik från Sabuni och från Anders Borg här i dag. Kanske är det för att problemet är relativt nytt för regeringen. Problemet med utländska medborgare har vi vetat om en längre tid. Det har inte bara varit Socialdemokraterna som har ansatt regeringen i den här frågan utan framför allt de som drabbats.

Jag skulle önska att man även tog till sig problemet med pensionärerna. Jag vill än en gång säga att jag på inget sätt försvarar hur det var

föret. Det var troligtvis sämre företag. Det intressanta är hur vi ska täppa till de kryphål som finns kvar.

Jag ifrågasätter inte att Skatteverket gör ett jättebra jobb i de allra flesta fall. Men det viktiga är ändå att koncentrera sig på att myndigheterna ska ge service till medborgarna. En väldigt viktig grundläggande service är att man ska få legitimation när man förlorar den gamla. Det gäller speciellt om man blivit rånad och på det sättet förlorat sin legitimation. Det känns väldigt självklart.

Jag skulle önska att regeringen var lite ödmjuk, vilket efterfrågas från mig, och inte hålla på med hamrandet om vems felet är utan försöker lösa problemet. Det är ganska enkelt. Man kan till exempel låta Skatteverket besöka sjukhem som kan bekräfta identiteten. Nu måste de äldre infinna sig på ett skattekontor. Det vore en konkret lösning på en del av problemet.

Anf. 43 Finansminister ANDERS BORG (m):

Herr talman! Politiker och beslutsfattare ska naturligtvis alltid vara ödmjuka inför de problem som drabbar enskilda människor. Det är en självklarhet och en gemensam utgångspunkt för alla som arbetar med politik. Det är därför självklart att vi ska försöka göra någonting åt det om enskilda människor drabbas.

Det är dock så att Hillevi Larsson har egenheten att hon är socialdemokratisk riksdagskvinna. Det är en specifik liten detalj som vi inte riktigt kan komma förbi. Socialdemokraterna har haft regeringsmakten under väldigt lång tid.

När man ställer interpellation efter interpellation i den här frågan och antyder att vi nu har ett system som fungerar illa vore det verkligen på sin plats att man lite ödmjukt erkände att man under väldigt lång tid administrerade ett system där möjligheterna till identitetskort var väsentligt mer begränsade.

Det skulle hyfsa debatten om man från socialdemokratisk sida gick in i den med ett mått av erkännande om de egna bristerna innan man hävdar och ger intryck av att vi nu har fått ett problem som förvärrats och försvårats.

Vi ska ha ett regelverk som präglas av och ger stöd för myndighetsutövning som bygger på rättssäkerhet och service. Rättssäkerhet förutsätter i det här fallet att de som ser en identitetshandling kan lita på det är en verifikation och att personen är den som den uppger.

Det förutsätter att Skatteverket har en möjlighet att säkra att så är fallet, och då måste man ha ett regelverk för det. Vi kan då inte redan efter sex månader underkänna regelverket, eller för den delen Skatteverkets beslut, eller ge sken av att Skatteverket inte har möjlighet att uppträda flexibelt, vilket det har.

Däremot kan man naturligtvis inte på det sätt som Hillevi Larsson antyder ge en generell plikt för det att alltid besöka olika serviceboenden. Men jag utgår från och har stort förtroende för att Skatteverket uppträder flexibelt och tar hänsyn till människor.

Regelverket har varit i kraft i sex månader. Det är inte en lång period. Att då omedelbart kräva förändringar tycker jag inte är seriöst.

Överläggningen var härmed avslutad.

5 § Hänvisning av ärenden till utskott

Föredrogs och hänvisades
Proposition
2009/10:117 till konstitutionsutskottet

Motion
2009/10:Ub3 till utbildningsutskottet

6 § Bordläggning

Anmäldes och bordlades
Socialförsäkringsutskottets betänkande
2009/10:SfU12 Försörjningskrav vid anhöriginvandring

Justitieutskottets betänkande
2009/10:JuU11 Unga lagöverträdare

Konstitutionsutskottets betänkande
2009/10:KU29 Statlig förvaltning

Finansutskottets betänkande
2009/10:FiU17 Kommunala frågor

Skatteutskottets betänkanden
2009/10:SkU26 Allmänna motioner om inkomstskatter
2009/10:SkU27 Allmänna motioner om beskattning av företag, kapital
och fastighet
2009/10:SkU28 Allmänna motioner om mervärdesskatt

Näringsutskottets betänkande
2009/10:NU13 Vissa handelspolitiska frågor

7 § Anmälan om interpellationer

Anmäldes att följande interpellationer framställdes

den 5 mars

2009/10:278 Upprustning av Västerdalsbanan
av *Lena Olsson* (v)

till statsrådet Åsa Torstensson (c)

2009/10:279 Skatt på trafikförsäkringspremie
av *Raimo Pärssinen* (s)

till finansminister Anders Borg (m)

2009/10:280 Resurserna i statens missbrukar- och ungdomsvård
av *Morgan Johansson* (s)

till statsrådet Maria Larsson (kd)

2009/10:281 Läkemedelsindustrins framtid och nedläggningen av Astra Zeneca i Lund

av *Morgan Johansson* (s)
till näringsminister Maud Olofsson (c)

Prot. 2009/10:83
5 mars

Interpellationerna redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 9 mars.

8 § Anmälan om frågor för skriftliga svar

Anmäldes att följande frågor för skriftliga svar framställdes

den 5 mars

2009/10:607 Vinterns tågproblem och avregleringen

av *Ameer Sachet* (s)
till statsrådet Åsa Torstensson (c)

2009/10:608 Besittningsskyddet i samband med tvångsförsäljning av bostäder

av *Ameer Sachet* (s)
till justitieminister Beatrice Ask (m)

Frågorna redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 9 mars.

9 § Anmälan om skriftliga svar på frågor

Anmäldes att skriftliga svar på följande frågor inkommit

den 3 mars

2009/10:568 Åtgärder för att öka nyproduktionen av bostäder

av *Britta Rådström* (s)
till statsrådet Mats Odell (kd)

2009/10:569 Bostadsbyggandet i Västsverige

av *Birgitta Eriksson* (s)
till statsrådet Mats Odell (kd)

Svaren redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 9 mars.

Prot. 2009/10:83
5 mars

10 § Kammaren åtskildes kl. 11.14.

Förhandlingarna leddes
av andre vice talmannen från sammanträdet början till och med 4 §
anf. 39 (delvis) och
av talmannen därefter till sammanträdet slut.

Vid protokollet

MADELEINE GABRIELSON HOLST

/Eva-Lena Ekman

1 § Svar på interpellation 2009/10:257 om bankernas

bonussystem.....	1
Anf. 1 Statsrådet MATS ODELL (kd)	1
Anf. 2 BOSSE RINGHOLM (s).....	2
Anf. 3 Statsrådet MATS ODELL (kd)	3
Anf. 4 BOSSE RINGHOLM (s).....	4
Anf. 5 Statsrådet MATS ODELL (kd)	5
Anf. 6 BOSSE RINGHOLM (s).....	5
Anf. 7 Statsrådet MATS ODELL (kd)	6

2 § Svar på interpellation 2009/10:261 om JO-anmälningar

om Försäkringskassan	6
Anf. 8 Statsrådet CRISTINA HUSMARK PEHRSSON (m).....	6
Anf. 9 VERONICA PALM (s).....	7
Anf. 10 ULF NILSSON (fp).....	8
Anf. 11 GUNNAR AXÉN (m).....	9
Anf. 12 KURT KVARNSTRÖM (s).....	10
Anf. 13 Statsrådet CRISTINA HUSMARK PEHRSSON (m).....	11
Anf. 14 VERONICA PALM (s).....	12
Anf. 15 ULF NILSSON (fp).....	13
Anf. 16 GUNNAR AXÉN (m).....	13
Anf. 17 KURT KVARNSTRÖM (s).....	14
Anf. 18 Statsrådet CRISTINA HUSMARK PEHRSSON (m).....	15
Anf. 19 VERONICA PALM (s).....	16
Anf. 20 Statsrådet CRISTINA HUSMARK PEHRSSON (m).....	16

3 § Svar på interpellationerna 2009/10:201, 202, 203 och 256

om pensionärerna och skatten	17
Anf. 21 Finansminister ANDERS BORG (m).....	17
Anf. 22 HANS OLSSON (s)	18
Anf. 23 LAILA BJURLING (s)	18
Anf. 24 KURT KVARNSTRÖM (s).....	19
Anf. 25 BOSSE RINGHOLM (s).....	19
Anf. 26 Finansminister ANDERS BORG (m).....	21
Anf. 27 HANS OLSSON (s)	22
Anf. 28 LAILA BJURLING (s)	23
Anf. 29 KURT KVARNSTRÖM (s).....	24
Anf. 30 BOSSE RINGHOLM (s).....	24
Anf. 31 Finansminister ANDERS BORG (m).....	26
Anf. 32 HANS OLSSON (s)	27
Anf. 33 LAILA BJURLING (s)	27
Anf. 34 KURT KVARNSTRÖM (s).....	28
Anf. 35 BOSSE RINGHOLM (s).....	28

Anf. 36 Finansminister ANDERS BORG (m)	29
4 § Svar på interpellation 2009/10:234 om åldersdiskriminering gällande ID-handlingar	29
Anf. 37 Finansminister ANDERS BORG (m)	29
Anf. 38 HILLEVI LARSSON (s).....	30
Anf. 39 Finansminister ANDERS BORG (m)	31
Anf. 40 HILLEVI LARSSON (s).....	32
Anf. 41 Finansminister ANDERS BORG (m)	33
Anf. 42 HILLEVI LARSSON (s).....	34
Anf. 43 Finansminister ANDERS BORG (m)	35
5 § Hänvisning av ärenden till utskott	36
6 § Bordläggning.....	36
7 § Anmälan om interpellationer	36
8 § Anmälan om frågor för skriftliga svar	37
9 § Anmälan om skriftliga svar på frågor	37
10 § Kammaren åtskildes kl. 11.14.	38